

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn na lata 2026-2034

Stawiszyn 2025

Opracowanie:

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
w Stawiszynie

Marzena Juszcak

Paweł Sobczak

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	4
2. Metodologia opracowania Strategii.....	8
3. Diagnoza sytuacji społecznej.....	9
3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej.....	9
3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy i Miasta Stawiszyn.....	9
3.1.2. Demografia.....	10
3.1.3. Rynek pracy.....	12
3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa.....	13
3.1.5. Ochrona zdrowia.....	13
3.1.6. Edukacja.....	14
3.1.7. Kultura i sport.....	17
3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego.....	19
3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi.....	29
3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn.....	30
3.2.1. Bezrobocie.....	30
3.2.2. Ubóstwo.....	32
3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych.....	32
3.2.4. Problemy osób starszych.....	34
3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.....	35
3.2.6. Uzależnienia.....	38
3.2.7. Bezdomność.....	41
3.2.8. Przemoc w rodzinie.....	42
3.2.9. Przestępczość.....	45
3.2.10. Formy pomocy realizowane przez MGOPS.....	45
3.3. Wyniki badania ankietowego.....	53
3.4. Analiza SWOT.....	67
4. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne.....	68
5. Kierunki niezbędnych działań.....	69
6. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią.....	71
6.1. Prognoza zmian.....	71
7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe.....	71
8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii.....	73
9. Powiązanie Strategii z dokumentami strategicznymi wyższej rangi oraz z dokumentami na szczeblu lokalnym.....	75
10. Wnioski i podsumowanie.....	81
Spis tabel, rysunków i wykresów.....	83

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn na lata 2026-2034 jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy. Jest narzędziem materializacji lokalnej polityki społecznej. Zobowiązanie sporządzenia dokumentu wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.), w którym zostało napisane: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

W Strategii wskazano obszary problemowe, cele i kierunki działań. Osiągnięcie wyznaczonych celów i rezultatów podlegać będzie stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji. Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego celu działań. W obszarze rozwiązywania problemów społecznych jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej w następujących dziedzinach:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych,
- problemy osób starszych,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- uzależnienia,
- bezdomność,
- przemoc w rodzinie,
- przestępczość.

Wskazane dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej.

Zgodnie z art. 16b, ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.), strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera przede wszystkim:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
  - celów strategicznych projektowanych zmian,
  - kierunków niezbędnych działań,
  - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - wskaźników realizacji działań.

Akty prawne regulujące opracowanie i wykonanie strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowią również:

- ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024r. poz. 1465 ze zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2025r. poz. 214);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2024r. poz. 917);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2023r. poz. 1335 ze zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025r. poz. 49 ze zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2024r. poz. 1491 ze zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024r. poz. 1673);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023r. poz. 1939);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2024 r. poz. 1512);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2024r. poz. 323 ze zm.);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2024r. poz. 1576);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023r. poz. 2151);

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2024r. poz. 44 ze zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2025r. poz. 83);
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. z 2025r. poz. 178);
- ustawa z dnia 1 października 2024r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2024r. poz. 1572 ze zm.);
- ustawa z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2024r. poz. 769 ze zm.);
- ustawa z dnia 9 listopada 2000r. o repatriacji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1105);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2023r. poz. 1504 ze zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2023 r. poz. 1993 ze zm.);
- ustawa z dnia 17 listopada 1964r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2024r. poz. 1568 ze zm.);
- ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2023r. poz. 2809 ze zm.);
- ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2024r. poz. 1631 ze zm.);
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2024r. poz. 497 ze zm.);
- ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2024r. poz. 572 ze zm.);
- ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2023r. poz. 120 ze zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2024r. poz. 1530 ze zm.);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 725);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2024r. poz. 146 ze zm.);
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2024r. poz. 799 ze zm.);
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. systemie oświaty (Dz.U. z 2024r. poz. 750 ze zm.);
- uchwała nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2024-2028 (M.P. 2023 poz. 881);

- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2024r. poz. 1829);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2021 r. poz. 1092);
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2024r. poz. 266 ze zm.);
- ustawa z dnia 12 marca 2022r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terenie tego państwa (Dz.U. z 2024r. poz. 167 ze zm.)

Różnorodność problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Głównym celem strategii rozwiązywania problemów społecznych jest usprawnienie systemu pomocy społecznej, który stworzy odpowiednie warunki życia dla rodzin, jej powstania, właściwego działania i spełniania przez nią wszystkich ważnych ról społecznych. Pogłębianie i rozwój form pracy socjalnej, kooperacja z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi oraz instytucjami funkcjonującymi w sferze polityki społecznej. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych wskazuje, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej Gminy i Miasta Stawiszyn.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym i aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od wyboru kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii.

Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn na lata 2026-2034 jest wieloletnim dokumentem programowym, stanowiącym niebagatelne

znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jego mieszkańców, zwłaszcza grup społecznych, którym grozi izolacja społeczna.

2. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn na lata 2026-2034 została podzielona na trzy zasadnicze części.

Pierwsza część – rozdział 3 – ukazuje charakterystykę sytuacji społecznej Gminy i Miasta Stawiszyn. Zbadano strukturę demograficzną, stan gospodarki oraz sytuację na rynku pracy. Przedstawiono także dostępne dla mieszkańców usługi społeczne, czyli: pomoc społeczną, edukację i ochronę zdrowia.

Analizy dokonano w oparciu o:

- informacje Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stawiszynie
- dane Głównego Urzędu Statystycznego,
- dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Gminy Stawiszyn.

W pierwszej części ukazano także rezultaty przeprowadzonego badania ankietowego, którego celem było rozpoznanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców. Charakterystykę sytuacji społecznej reasumuje analiza SWOT – analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

Część drugą – rozdział 4 – stanowi prognoza zmian problemów społecznych wskazanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 główne części:

- prognozę demograficzną sporządzoną w oparciu o Prognozę dla gmin na lata 2017-2030 opracowaną przez GUS;
- prognozę zmian problemów społecznych na terenie gminy Stawiszyn w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn na lata 2026-2034 oraz zadań w zakresie pomocy społecznej, które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów.

Prognoza stanowi fundament do określania celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia – rozdziały 5-8 to określenie celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zmniejszenia negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie gminy Stawiszyn. Ukazano w niej również sposób realizacji Strategii oraz określono możliwe wskaźniki monitorowania wykonania planowanych działań.

3. Diagnoza sytuacji społecznej

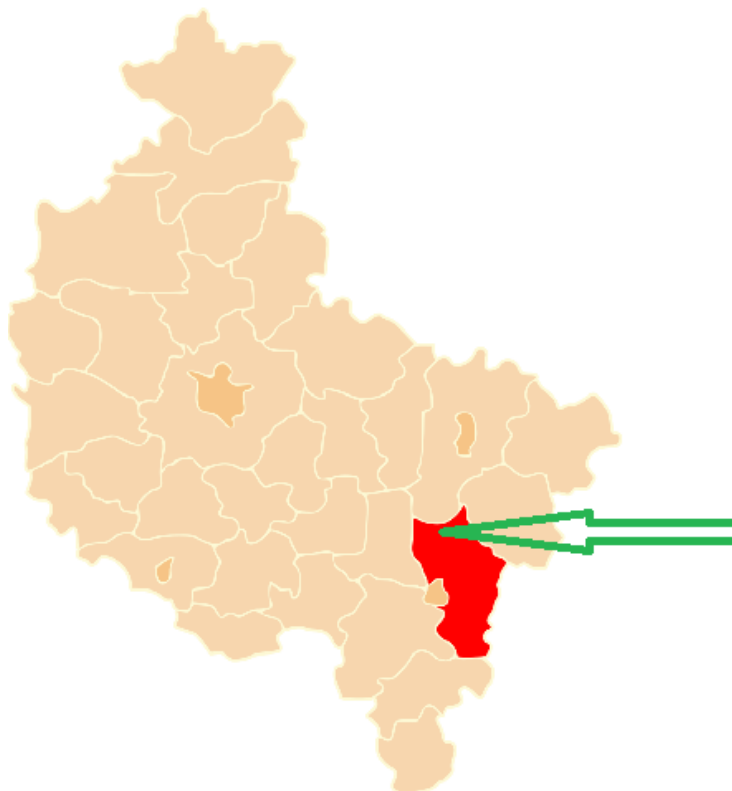
3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy i Miasta Stawiszyn

Gmina i Miasto Stawiszyn jest gminą miejsko-wiejską położoną w południowej części województwa wielkopolskiego, w północnej części powiatu kaliskiego. Siedzibą Gminy jest miasto Stawiszyn, a w skład Gminy wchodzi 14 sołectw, do których należą: Petryki, Piątek Mały, Piątek Wielki, Piątek Mały-Kolonia, Zbiersk, Zbiersk-Cukrownia, Zbiersk-Kolonia, Długa Wieś Pierwsza, Długa Wieś Druga, Dług Wieś Trzecia, Wyrów, Werginki, Nowy Kiączyn, Pólko-Ostrówek. Gmina sąsiaduje z:

- gminą Blizanów (powiat kaliski, województwo wielkopolskie),
- gminą Żelazków (powiat kaliski, województwo wielkopolskie),
- gminą Mycielin (powiat kaliski, województwo wielkopolskie),
- gminą Grodziec (powiat koniński, województwo wielkopolskie),
- gminą Rychwał (powiat koniński, województwo wielkopolskie).

Rysunek 1. Położenie Gminy i Miasta Stawiszyn na tle powiatu kaliskiego i województwa wielkopolskiego

Źródło : opracowanie własne na podstawie <http://en.wikipedia.org/>

Całkowita powierzchnia Gminy i Miasta Stawiszyn wynosi 78 km², co stanowi 6,72% powierzchni powiatu kaliskiego oraz 0,26% powierzchni województwa wielkopolskiego. Gmina i Miasto Stawiszyn jest dziesiątą pod względem powierzchni gminą w powiecie kaliskim.

3.1.2. Demografia

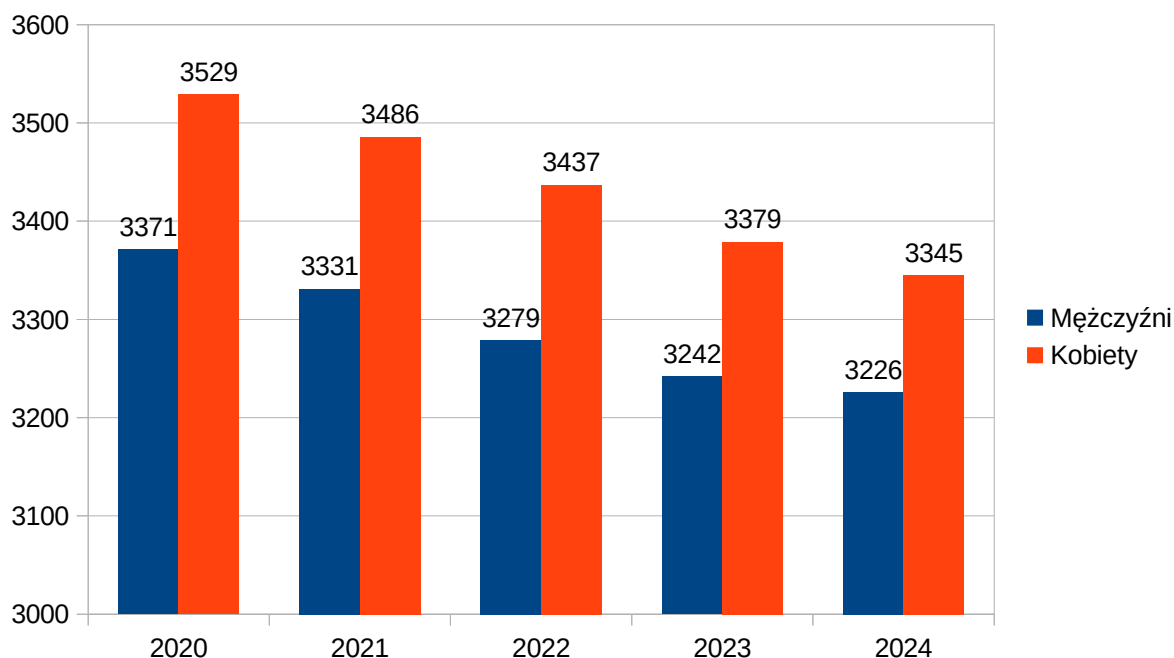
Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego Gminę i Miasto Stawiszyn w roku 2024 zamieszkiwało 6 571 osób, w tym 3 345 kobiet (50,91%) i 3 226 mężczyzn (49,09%). Na przestrzeni lat 2020-2024 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 329 osób tj. 4,77%, z czego liczba kobiet zmniejszyła się o 184 osób tj. 5,21%, a liczba mężczyzn zmniejszyła się o 145 osób tj. 4,30%. Szczegółowe informacje zawiera tabela poniżej.

Tabela 1. Liczba ludności w Gminie i Mieście Stawiszyn w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2020	2021	2022	2023	2024
Ogółem	Osoba	6 900	6 817	6 716	6 621	6571
Mężczyźni		3 371	3 331	3 279	3 242	3226
Kobiety		3 529	3 486	3 437	3 379	3345

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wykres 1. Liczba ludności (wg płci) Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Analizując sytuację demograficzną w zakresie poszczególnych grup ekonomicznych, na przestrzeni lat 2020-2024 odnotowano:

- spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym o 12,42%,
- spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym o 6,24%,
- wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym o 6,00%.

Tabela 2. Ludność Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024 wg grup ekonomicznych

Wyszczególnienie		Jednostka miary	2020	2021	2022	2023	2024
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	1 296	1 260	1 216	1 165	1 135
	Mężczyźni		657	636	617	603	605
	Kobiety		639	624	599	562	530
Ludność w wieku produkcyjnym	Ogółem	Osoba	4 120	4 062	3 980	3 915	3 863
	Mężczyźni		2 218	2 189	2 147	2 104	2 062
	Kobiety		1 902	1 873	1 833	1 811	1 801
Ludność w wieku poprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	1 484	1 495	1 520	1 541	1 573
	Mężczyźni		496	506	515	535	559
	Kobiety		988	989	1 005	1 006	1 014

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W roku 2024 sytuacja demograficzna przedstawiała się następująco:

- udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem wynosił 17,27%,
- udział ludności w wieku produkcyjnym w ludności ogółem wynosił 58,79%,
- udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem wynosił 23,94%.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2020-2024 na terenie gminy przyrost naturalny był ujemny i kształtował się na zmiennych poziomach. Szczegółowe dane przedstawia tabela poniżej.

Tabela 3. Przyrost naturalny na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba urodzeń	56	45	39	45	45
Liczba zgonów	83	93	85	81	78
Przyrost naturalny	-27	-48	-46	-36	-33

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W roku 2024 jak i w pozostałych latach odnotowano ujemny przyrost naturalny. Świadczy to o większej liczbie zgonów niż urodzeń żywych co prowadzi do zmniejszenia się liczby ludności zamieszkujących gminę.

W ciągu lat 2020-2024 saldo migracji na terenie gminy ulegało zmianom. Szczegółowe dane przedstawia tabela poniżej.

Tabela 4. Saldo migracji na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba zameldowań na stałe	52	65	57	34	51
Liczba wymeldowań	87	98	93	98	73
Saldo migracji	-35	-33	-36	-64	-22

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2020-2024 w Gminie i Mieście Stawiszyn odnotowywano ujemne saldo migracji, co świadczy o mniejszej liczbie osób, które zameldowały się w danym roku na terenie gminy, w stosunku do osób, które się wymeldowały. Na przestrzeni lat 2020-2024 liczba wymeldowań była o 190 większa niż zameldowań.

3.1.3. Rynek pracy

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na terenie gminy Stawiszyn w roku 2024 ogółem zarejestrowanych było 691 podmiotów gospodarki narodowej.

Tabela 5. Podmioty gospodarcze na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Ogółem	612	634	668	674	691

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W latach 2020-2024 liczba podmiotów gospodarczych zwiększyła się o 79 działalności (tj. 12,91%). Opierając się na danych GUS w 2024r. nowo zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą było 31. Najwięcej w sekcji F czyli budownictwo 9 podmiotów oraz w sekcji G czyli handel hurtowy i detaliczny 6 podmiotów. Nowo zarejestrowanych spółek handlowych w 2024r. było 5, najwięcej w sekcji F czyli budownictwo 2 spółki. Nowo zarejestrowanych spółek

z ograniczoną odpowiedzialnością również było 5, z kolei spółek cywilnych nowo zarejestrowanych była 1 w sekcji G czyli handel hurtowy i detaliczny.

3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2024 roku na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn znajdowały się 2 202 mieszkania. W stosunku do roku 2020 wzrost wyniósł 1,52% (33 mieszkania). Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań w 2024r. wynosi 199 138 m² i w stosunku do roku 2020 (194 618 m²) jest ona większa o 2,32% (4 520m²). Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2020	2021	2022	2023	2024
Mieszkania	szt.	2 169	2 182	2 189	2 196	2 202
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	194 618	196 482	197 415	198 385	199 138

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W roku 2024 przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 90,44 m² i w stosunku do roku 2020 w którym przeciętna powierzchnia wynosiła 89,73 m² zwiększyła się ona o 0,71 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę zamieszkującą Gminę i Miasto Stawiszyn w 2024r. wynosiła 30,31 m² i w stosunku do roku 2020, w którym przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę wynosiła 28,21 m² zwiększyła się ona o 2,1m².

3.1.5. Ochrona zdrowia

Istotnym elementem infrastruktury społecznej jest system ochrony zdrowia. Jego poziom w sposób znaczący wiąże się z jakością wykonywanej pracy przez mieszkańców oraz wpływa na wydatki budżetu. Dostęp do infrastruktury ochrony zdrowia zależy przede wszystkim od liczby instytucji świadczących usługi zdrowotne, ich rozmieszczenia oraz kosztów usług.

Podmiotami opieki zdrowotnej funkcjonującymi na terenie gminy są: Niepubliczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Stawiszynie oraz Przychodnia Lekarska w Zbiersku. Na terenie gminy znajdują się 3 punkty apteczne, z czego 2 znajdują się w Stawiszynie a jeden w Zbiersku Cukrowni. W Stawiszynie funkcjonuje również Zespół Ratownictwa Medycznego Podstawowego. Dostęp do specjalistycznych usług medycznych i szpitala zapewniają pobliskie miasta, głównie Kalisz, ale też Pleszew, Ostrów Wielkopolski czy Konin.

Liczba porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na przestrzeni lat 2020-2024 wynosiła średniorocznie 55 396 porad lekarskich. Szczegóły przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Opieka zdrowotna na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie	48 592	59 093	54 341	56 136	58 820

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

3.1.6. Edukacja

Na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn funkcjonuje kilka placówek edukacyjnych. Każda z nich zapewnia dostęp do wykwalifikowanej kadry oraz bogatą ofertę dydaktyczną. Na terenie gminy znajduje się również kompleks sportowy Orlik w Zbiersku Cukrowni.

Bazę oświatową uzupełniają znajdujące się przy placówkach szkolnych zespoły boisk do gry m.in. w piłkę nożną, piłkę ręczną, koszykówkę czy siatkówkę, z których korzystają uczniowie oraz mieszkańcy gminy.

Na terenie gminy funkcjonuje Klub Dziecięcy „Stacykowo” w Petrykach, który jest prywatną placówką opiekuńczą dla dzieci od 1-go do 3-go roku życia

Nadrzędnym celem wychowania przedszkolnego jest wspieranie całościowego rozwoju dziecka. Na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn funkcjonują następujące przedszkola:

- Publiczne Przedszkole Samorządowe „Justynka” w Stawiszynie (organ prowadzący: Gmina i Miasto Stawiszyn),
- Publiczne Przedszkole Samorządowe „Bajkowa Kraina” w Zbiersku (organ prowadzący: Gmina i Miasto Stawiszyn),

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba dzieci w wieku 3-5 lat w latach 2020-2023 wykazuje tendencję malejącą. Między 2020 a 2023 rokiem liczba dzieci w wieku przedszkolnym zmniejszyła się o 23,58%. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2020-2023 przyjmował wartości między 88,2% (w roku 2020) a 93,6% (w roku 2022), co świadczy o tym, że nie wszystkie dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczały do przedszkola na obszarze Gminy i Miasta Stawiszyn. Szczegółowe informacje przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Wychowanie przedszkolne na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024¹

Wyszczególnienie		Jednostka miary	2020	2021	2022	2023	2024
Dzieci w wieku przedszkolnym	dzieci w wieku 3 - 5 lat	osoba	229	220	204	175	X
Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym		osoba	202	203	191	159	X
Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym		%	88,2	92,3	93,6	90,9	X

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Kształcenie ogólne w szkole podstawowej tworzy fundament wykształcenia. Szkoła wprowadza uczniów w świat wiedzy, dbając o ich rozwój intelektualny, etyczny, emocjonalny, społeczny i fizyczny.

Na terenie gminy funkcjonują następujące szkoły podstawowe, których organem prowadzącym jest Gmina i Miasto Stawiszyn:

- Szkoła Podstawowa im. Wincentego Pola w Stawiszynie,
- Szkoła Podstawowa im. Jana III Sobieskiego w Zbiersku.

W roku 2023 do szkół podstawowych na obszarze Gminy i Miasta Stawiszyn uczęszczało łącznie 574 uczniów. Na przestrzeni analizowanych lat 2020-2023 dla szkół podstawowych z obszaru gminy współczynnik skolaryzacji brutto (tj. relacja między liczbą wszystkich osób uczących się, niezależnie od wieku , a liczbą ludności) kształtował się głównie na poziomie powyżej 97%, a w roku 2022 osiągnął poziom 100,51%. Oznacza to, że do szkół podstawowych na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn mogły uczęszczać osoby w starszym wieku niż wiek dla uczniów szkół podstawowych, osoby powtarzające klasę lub osoby spoza terenu Gminy i Miasta Stawiszyn, które uczą się w szkołach na terenie gminy i miasta Stawiszyn. Wskaźnik skolaryzacji poniżej 100% nie musi wynikać z tego, iż nie wszystkie dzieci nie realizują obowiązku szkolnego, ale na przykład dlatego, że część dzieci zameldowanych w gminie kształci się poza jej granicami.

W poniższej tabeli przedstawiono stosunek osób uczących się w szkołach podstawowych do całej populacji osób będących w wieku przypisanym danemu poziomowi kształcenia, w okresie lat 2020-2024. tj. skolaryzację.

¹ W momencie opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dane w GUS za rok 2024 dla tej kategorii nie były dostępne

Tabela 9. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024²

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2020	2021	2022	2023	2024
Szkoły podstawowe	%	97,12	97,10	100,51	98,60	X

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W poniższej tabeli przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach podstawowych na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn. Analizując wyniki egzaminu ósmoklasisty, odnotować można, że średnie wyniki dla gminy z języka polskiego, matematyki oraz języka angielskiego w latach 2021-2024 były przeważnie niższe niż średnie wyniki z powiatu czy województwa. W badanych latach wyjątek stanowią tylko średnie wyniki dla gminy uzyskane z matematyki w 2024r., które były wyższe od średniej z powiatu i województwa. Szkoła Podstawowa w Stawiszynie najlepsze wyniki uzyskała z języka polskiego w 2021r. i było to 60%, z matematyki w 2024r. z wynikiem 56%, natomiast z języka angielskiego również w 2024r. z wynikiem 58%. Z kolei Szkoła Podstawowa w Zbiersku najlepszy wynik z języka polskiego uzyskała w 2023r. z wynikiem 63%, z matematyki w 2021r. z wynikiem 44%, natomiast z języka angielskiego w 2021r. z wynikiem 63%.

Tabela 10. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] dla szkół na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn, powiatu kaliskiego i województwa wielkopolskiego w roku 2021,2022,2023 i 2024

Rok	Wyszczególnienie	Język polski	Matematyka	Język angielski
2021	Szkoła Podstawowa im. Wincentego Pola w Stawiszynie	60%	43%	53%
	Szkoła Podstawowa im. Jana III Sobieskiego w Zbiersku	57%	44%	63%
	Średnia dla gminy	59%	43%	57%
	Powiat kaliski	62%	46%	60%
	Województwo wielkopolskie	58%	45%	63%
2022	Szkoła Podstawowa im. Wincentego Pola w Stawiszynie	47%	49%	50%

² W momencie opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dane w GUS za rok 2024 dla tej kategorii nie były dostępne

Rok	Wyszczególnienie	Język polski	Matematyka	Język angielski
	Szkoła Podstawowa im. Jana III Sobieskiego w Zbiersku	58%	42%	60%
	Średnia dla gminy	52%	46%	54%
	Powiat kaliski	59%	56%	60%
	Województwo wielkopolskie	57%	55%	64%
2023	Szkoła Podstawowa im. Wincentego Pola w Stawiszynie	56%	49%	43%
	Szkoła Podstawowa im. Jana III Sobieskiego w Zbiersku	63%	40%	54%
	Średnia dla gminy	60%	44%	49%
	Powiat kaliski	65%	51%	59%
	Województwo wielkopolskie	63%	55%	63%
2024	Szkoła Podstawowa im. Wincentego Pola w Stawiszynie	56%	56%	58%
	Szkoła Podstawowa im. Jana III Sobieskiego w Zbiersku	46%	36%	43%
	Średnia dla gminy	54%	52%	55%
	Powiat kaliski	58%	49%	57%
	Województwo wielkopolskie	57%	49%	64%

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

3.1.7. Kultura i sport

Korzystanie z dóbr i usług prowadzonych przez instytucje zajmujące się kulturą i sportem ma wpływ na jakość życia mieszkańców i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Placówki kultury i sportu, znajdujące się na terenie gminy mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzenie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

Działalność ta stanowi ważny element życia społecznego mieszkańców. Wpływa pozytywnie na więzi międzyludzkie, propaguje nowe formy rozrywki, pozwala na lepsze zorganizowanie czasu mieszkańcom poprzez integrację. Bogata oferta zajęć oraz wydarzeń kulturalnych jest również istotna dla promocji gminy.

Na terenie gminy zadania z tego zakresu realizuje przede wszystkim Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Zbiersku. Na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn znajduje się również Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta w Stawiszynie z filiami w Zbiersku i Petrykach. Biblioteka w 2024r. posiadała w swoim księgozbiorze 34 171 pozycji. W porównaniu z rokiem 2020 zbiór biblioteki zmniejszył się aż o 3 425 pozycji. Spadek również zanotowała liczba czytelników, która w roku 2024r. wynosiła 745, względem roku 2020 zmniejszyła się o 68 osoby (8,36%). Mimo spadku liczby czytelników, liczba wypożyczonego księgozbioru na zewnątrz zanotowała wzrost o 0,17%.

Tabela 11. Działalność biblioteczna na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn na przestrzeni lat 2020-2024

Wyszczególnieni	Jednostka miary	2020	2021	2022	2023	2024
Księgozbiór	wol.	37 596	38 859	37 653	37 771	34 171
Czytelnicy w ciągu roku	osoba	813	796	759	794	745
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	13 027	13 915	11 404	13 888	13 049

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Ważną funkcję kulturalną na terenie gminy pełnią również jednostki oświatowe, świetlice środowiskowe oraz świetlice wiejskie, które są uzupełniającym miejscem spotkań mieszkańców oraz życia kulturalnego na obszarze gminy. Zapewniają dodatkowy dostęp do źródeł wiedzy oraz tworzą środowisko alternatywnego spędzania czasu przez dzieci i młodzieży, spełniając w ten sposób swoje zadania statutowe. Obiekty te stanowią miejsce, gdzie tworzą się koła i grupy zainteresowań zrzeszające różne grupy wiekowe ludności lokalnej. W efekcie funkcjonowania szkół i świetlic wiejskich realizowana jest integracja mieszkańców.

Na terenie gminy działają również różnego rodzaju organizacje i stowarzyszenia pozarządowe, w tym Koła Gospodyń Wiejskich, które także prowadzą działania z zakresu zaspokajania kulturalnych potrzeb mieszkańców oraz kreowania kulturalnej tożsamości tego regionu.

Działaniami polegającymi na upowszechnianiu kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży, osób dorosłych, zwiększaniu aktywności fizycznej i świadomości społecznej o potrzebie aktywności ruchowej w każdym wieku.

Do głównych obiektów sportowych na terenie gminy należą hala sportowo-widowiskowa wraz z kompleksem boisk przy Szkole Podstawowej w Stawiszynie, kompleks boisk „Orlik” w Zbiersku oraz hala sportowa z boiskiem przy Szkole Podstawowej w Zbiersku. .

Placówki kultury i sportu, znajdujące się na terenie gminy mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzenie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznanych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, które znajdują się w ciężkich sytuacjach życiowych, a w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,

- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy domowej,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Świadczenie pomocy społecznej powinno służyć również umacnianiu rodziny. Potrzeby osoby i rodziny korzystającej z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i możliwościom pomocy społecznej.

Do obowiązków ośrodków pomocy społecznej należy realizacja zadań własnych i zadań zleconych w zakresie ustalonym ustawami (wskazanymi w rozdziale 1 niniejszej Strategii), w tym przede wszystkim ustawą o pomocy społecznej, zgodnie z którą ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

1. Zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym:

- a) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- b) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej,

- c) udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- d) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- g) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- h) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
- i) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- j) praca socjalna,
- k) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz usług sąsiedzkich,
- l) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych,
- m) dożywianie dzieci,
- n) sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- o) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- p) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- q) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- r) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- s) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

2. Zadania własne gminy:

- a) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- b) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- c) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich,

- d) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- e) opracowanie i realizacja projektów socjalnych,
- f) przyznawanie i realizacja usług wsparcia krótkoterminowego w domach pomocy społecznej,
- g) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- h) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę:

- a) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- c) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom i osobom, o których mowa w art. 5a,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- g) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki,
- h) zapewnienie utrzymania oraz rozwoju systemu teleinformatycznego, a także sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

Ustawowe zadania pomocy społecznej na terenie gminy, wypełnia **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiszynie** (dalej MGOPS) zlokalizowany w Stawiszynie, ul. Plac Wolności 1.

W Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Stawiszynie zatrudnionych jest 8 osób. Struktura zatrudnienia przedstawia się następująco:

- Kierownik MGOPS,
- Główna Księgowa,
- Starszy Specjalista Pracy Socjalnej,
- Specjalista Pracy Socjalnej,
- Starszy Pracownik Socjalny,
- Asystent Rodziny,
- Główny Specjalista ds. Świadczeń Rodzinnych,
- Samodzielny Referent.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiszynie jest jednostką organizacyjną i budżetową Gminy, realizującą zadania administracji rządowej i samorządowej z zakresu pomocy społecznej. Bieżące funkcjonowanie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zapewniają środki finansowe z budżetu gminy oraz środki z budżetu państwa.

Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są:

1) świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;

2) świadczenia niepieniężne:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,

- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia i w rodzinnych domach pomocy oraz usługi sąsiedzkie,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie treningowe lub wspomagane,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, w tym usługi wsparcia krótkoterminowego,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu treningowym lub wspomagany, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

W poniższej tabeli przedstawiono informacje na temat wybranych form pomocy społecznej kierowanej do mieszkańców Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024. W 2024r. roku świadczeniem, które wypłacono największej liczbie osób (46 osób) były inne zasiłki celowe i w naturze, natomiast największą kwotę świadczeń przeznaczono na odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej na kwotę 677.923,00 zł. Głównym powodem przyznania rodzinom pomocy społecznej w 2024 roku było ubóstwo (50 rodzin – 64 osób w rodzinach).

Zgodnie z informacjami w tabeli 12 na przestrzeni lat 2020-2024 liczba osób pobierających świadczenia i ich kwota ulegały wahaniom. Wskaźniki w poszczególnych obszarach form pomocy kształtowały się następująco:

- liczba osób pobierających zasiłki stałe spadła między rokiem 2020 a 2024 z 42 do 30 osób, a mimo to wypłacona kwota tych świadczeń wzrosła o 7,98% tj. o 18.867,00 zł,
- liczba osób pobierających zasiłki okresowe zmniejszyła się z 29 do 18 osób, a wypłacona kwota tych świadczeń zmniejszyła się o 35,12% czyli o kwotę 20.275,00 zł.

- liczba osób pobierających świadczenia w postaci innych zasiłków celowych i w naturze zmniejszyła się ze osób w 2020r. do 46 osób w 2024r., natomiast wypłacana kwota tych świadczeń zmniejszyła się o 21,85% czyli o kwotę 13.241,00 zł.
- liczba osób pobierających świadczenia niepieniężne spadła z 53 do 42 osób, natomiast wypłacana kwota tych świadczeń wzrosła o 151,80% z kwoty 8.879,00 zł do kwoty 22.357,00 zł.
- liczba osób za które gmina ponosi odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej wzrosła o jedną osobę z 12 w 2020r. do 13 w 2024r., natomiast kwota tych świadczeń wzrosła na przestrzeni badanych lat o 114,45%.

Tabela 12. Wybrane formy pomocy społecznej na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024

Forma pomocy		Liczba osób, którym przyznano świadczenia [osoba]					Kwota świadczeń [zł]				
		2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
Zasiłki stałe		42	37	40	34	30	236 331,00	225 279,00	226 379,00	214 829,00	255 198,00
w tym przyznane dla osoby:	samotnie gospodarującej	33	32	35	29	27	214 980,00	205 422,00	211 130,00	193 356,00	245 985,00
	pozostającej w rodzinie	9	5	5	5	3	21 351,00	19 857,00	15 249,00	21 473,00	9 213,00
Zasiłki okresowe		29	21	20	22	18	57 732,00	48 978,00	31 985,00	42 089,00	37 457,00
w tym przyznane z powodu:	bezrobocia	13	11	7	11	9	28 594,00	24 314,00	16 783,00	25 878,00	24 858,00
	długotrwałej choroby	10	6	7	6	5	21 787,00	16 629,00	11 489,00	6 387,00	8 610,00
	niepełnosprawności	6	3	3	3	1	7 351,00	6 984,00	1 773,00	7 884,00	1 690,00
	możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	innego niż wyżej wymienione	0	1	3	2	3	0	1 051,00	1 940,00	1 940,00	2 299,00
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem		119	65	57	57	46	60 590,00	54 383,00	55 921,00	59 956,00	47 349,00
w tym:	zasiłki specjalne celowe	2	5	3	3	3	1 000,00	3 850,00	1 950,00	2 200,00	1 494,00
Świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej		53	43	38	42	42	8 879,00	15 577,00	18 101,00	20 398,00	22 357,00
w tym:	positek ogółem	53	43	38	42	42	8 879,00	15 577,00	18 101,00	20 398,00	22 357,00
	z tego: dla dzieci	53	43	38	42	42	8 879,00	15 577,00	18 101,00	20 398,00	22 357,00
Odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej		12	10	12	12	13	316 122,00	348 408,00	430 210,00	556 522,00	677 923,00

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiszynie

Tabela 13. Powody przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom Gminy i Miasta Stawiszyn w 2024 r.

Powód trudnej sytuacji życiowej		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo		50	64
Bezdomność		5	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa		14	68
w tym:	Potrzeba ochrony wielodzietności	8	44
Bezrobocie		17	41
Niepełnosprawność		45	73
Długotrwała lub ciężka choroba		32	62
Bezradność w sprawach opieki.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem		2	5
Alkoholizm		2	2
Zdarzenie losowe		1	1

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiszynie

W ustawie o pomocy społecznej określone są zadania ośrodka pomocy społecznej. W szczególności należy do nich zaliczyć pracę socjalną. Zgodnie z art. 45 jest ona świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin i osób w ich środowisku społecznym.

Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywołanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmocnianie potencjału osób i rodzin do przezwycięzania trudnych sytuacji życiowych.

Do etapów metodycznego postępowania pracy socjalnej należą:

1. Diagnoza i ocena.
2. Wyznaczenie celów działania.
3. Opracowanie planu działania i budowa indywidualnego pakietu usług.
4. Realizacja planu działania.
5. Systematyczne ewaluacja działań.
6. Ewaluacja końcowa.³

3.K. Kadela, J. Kowalczyk, Standardy pracy socjalnej Rekomendacje organizacyjne i praktyczne

Pracownik socjalny w pierwszej kolejności przeprowadza analizę sytuacji danej rodziny w oparciu o zasoby oraz jej ograniczenia. Musi dokładnie poznać sytuacje bytowe osób i rodzin, które zgłaszają się o pomoc. Analizę sytuacji rodziny przeprowadza się za pomocą takich narzędzi jak kwestionariusz wywiadu środowiskowego lub innej specjalistycznej dokumentacji, służącej precyzyjnemu opracowaniu diagnozy rodziny. W kwestionariuszu tym znajdują się m.in. takie informacje, jak:

- dane osoby, z którą przeprowadza się wywiad, dane o rodzinie,
- informacje o członkach rodziny,
- analiza budżetu domowego rodziny,
- sytuacja mieszkaniowa osoby/rodziny,
- sytuacja osób wspólnie zamieszkujących,
- sytuacja zawodowa osoby/rodziny,
- sytuacja zdrowotna rodziny,
- sytuacja osób niepełnosprawnych,
- sytuacja osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków,
- potrzeby osób lub rodzin zgłoszone podczas przeprowadzenia wywiadu,
- ocena sytuacji osoby/rodziny i wnioski pracownika socjalnego,
- plan pomocy lub działań na rzecz osoby lub rodziny.⁴

Pracownicy socjalni analizują i oceniają zjawiska, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz zajmują się kwalifikowaniem do uzyskania tych świadczeń oraz plan pomocy (projektowanie działań). Ich zakres obowiązków obejmuje także pomoc w uzyskaniu poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów oraz pobudzaniu społecznej aktywności i inspirowaniu działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.

Wobec powyższego, świadczenie pracy socjalnej może odbywać się m.in. poprzez monitorowanie sytuacji interesantów, poradnictwo specjalistyczne, edukację, pomoc w przygotowaniu do pełnienia określonej roli społecznej. Praca socjalna opiera się również na podejmowaniu różnego rodzaju interwencji np. odebranie dziecka wobec bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia lub wobec osób starszych pozostawionych bez należytej opieki albo doświadczających przemocy domowej oraz występowanie na rzecz osoby/rodziny do innych instytucji, celem objęcia pomocą według ich kompetencji.

W przypadku umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, pracownik socjalny ma za zadanie monitorowanie ich sytuacji życiowej, edukowaniu w zakresie nabywania właściwych

---

4. J. Krzyszkowski (pod. red.), POLITYKA, POMOC, PRACA, Podręcznik dla pracowników socjalnych, Wybrane aspekty pracy socjalnej

kompetencji wychowawczych, a także ocenianiu oraz opiniowaniu dla organizatorów pieczy zastępczej ich gotowości i motywacji do ponownego przejęcia opieki nad dzieckiem.

Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. Wykorzystuje się w niej właściwe dla tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia.

Na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn działają również:

- Punkty Konsultacyjne, które świadczą podstawową pomocom osobom i rodzinom pozostającym w kryzysie, w tym dotkniętym przemocą w rodzinie, alkoholizmem czy narkomanią,
- Grupy wsparcia osób uzależnionych .
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, do której zadań należy między innymi inicjowanie działań na rzecz kreowania właściwych postaw wobec uzależnienia i przemocy czy kontakt z osobami, co do których wpłynęło zgłoszenie o nadużywaniu alkoholu,
- Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej.

3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Jednym z elementów aktywnego kierowania rozwojem gminy jest współpraca z organizacjami pozarządowymi i liderami środowisk lokalnych. Gmina i Miasto Stawiszyn współpracuje z organizacjami pozarządowymi głównie poprzez ich dotowanie, udzielanie pomocy w organizowaniu różnego rodzaju wydarzeń oraz nieodpłatne udostępnianie m.in. lokali czy środków transportu, znajdujących się w jej majątku. Do organizacji pozarządowych zarejestrowanych i działających na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn należą m.in.:

- Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych,
- Klub Sportowy GLZS Korona-Pogoń Stawiszyn,
- Cukrowniczy Klub Sportowy CKS Zbiersk
- Zbierski Klub Karate Sakura Dojo,
- Uczniowski Klub Sportowy Maczki,
- Uczniowski Klub Sportowy UKS Drewpal Stawiszyn,
- Stowarzyszenie Stawiszyn Moje Miasto – Moja Gmina,
- Towarzystwo Miłośników Stawiszyna,
- Stowarzyszenie Stawiszyn Tworzy Wspólnotę,
- Związek Emerytów i Rencistów – Koło Emerytów w Stawiszynie i Zbiersku

- Koła Gospodyń Wiejskich (Zbiersk Kolonia, Zbiersk, Piątek Mały-Kolonia, Piątek Mały, Długa Wieś Druga, Pólko-Ostrówek, Petryki, Piątek Wielki, Stawiszyn)
- Ochotnicza Straż Pożarna (Stawiszyn, Zbiersk, Zbiersk Kolonia, Pólko-Ostrówek, Piątek Wielki, Piątek Mały, Długa Wieś Trzecia).

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn

Problem społeczny to zjawisko, które dla większej lub znaczącej części pewnej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy oraz wymagający przeciwdziałania. Problemy społeczne mogą stanowić przeszkodę do efektywnego funkcjonowania państwa, bądź nawet uniemożliwiają realizację celów społecznych.

Do najpowszechniejszych problemów społecznych, które szczegółowo przeanalizowano w dalszej części Strategii, należą:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- długotrwałe i ciężkie choroby,
- niepełnosprawność,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- uzależnienia, w tym alkoholizm i narkomanię,
- bezdomność,
- przemoc w rodzinie,
- przestępczość.

3.2.1. Bezrobocie

Bezrobocie, obok ubóstwa i niepełnosprawności, to jeden z największych problemów gospodarczych i społecznych naszej cywilizacji. W wyniku tego zjawiska diametralnie pogarsza się stan życia osób nim dotkniętych, który może prowadzić również do izolacji społecznej.

Status bezrobotnego jest przypisywany osobom zdrowym, gotowym do podjęcia pracy w danym zawodzie, które z powodu braku zapotrzebowania na pracowników nie mogą podjąć pracy zarobkowej. Niepokojącym zjawiskiem jest dziedziczenie bezrobocia. Związek przyczynowo – skutkowy wyjaśnia, że w większości bezrobotni rodzice nie są w stanie zapewnić swoim dzieciom odpowiedniego wykształcenia. Ponadto sami będąc w sytuacji niekorzystnej egzystencjonalnie, często nieświadomie przekazują złe wzorce i cechy charakteru, które powinni wyeliminować. Do wzorców tych należą m.in.: bezradność, pesymizm i brak wpływu na życiową sytuację. W ten sposób upowszechnia się bierność,

która prowadzi do trwałego braku zatrudnienia. Najczęściej osoby te mają niski poziom wykształcenia, więc konieczne w tym przypadku są spotkania i zajęcia z psychologiem.

Ogólna liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w 2024 roku wyniosła 96 osób i względem roku 2020 spadła o 1 osobę tj. 1,03%. Liczba bezrobotnych kobiet w 2024r. wyniosła 65 osoby (67,71%), natomiast liczba bezrobotnych mężczyzn wyniosła 31 osób (32,29%).

Na przestrzeni lat 2020-2024 liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku zmniejszyła się o 3 osoby (17,65%), liczba bezrobotnych absolwentów zwiększyła się o 1 osobę (20,00%), z kolei liczba bezrobotnych niepełnosprawnych największa była w 2022r. gdy wynosiła 13 osób z kolei w 2024r. w stosunku do 2020r. pozostała na tym samym poziomie czyli 6 osób.

Szczegółowe dane dotyczące zjawiska bezrobocia na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn znajdują się w tabeli poniżej.

Tabela 14. Bezrobocie na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024

Wyszczególnienie		2020	2021	2022	2023	2024
Liczba osób bezrobotnych ogółem		97	84	93	95	96
w tym:	— kobiety	60	52	62	61	65
	— mężczyźni	37	32	31	34	31
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku		17	13	17	10	14
Liczba bezrobotnych absolwentów		5	3	5	5	6
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych		6	11	13	8	6

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kaliszu

Na przestrzeni lat 2020-2024 liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia zmniejszyła się o 15,00%. Spadła również liczba osób w tych rodzinach o 8,89%.

Tabela 15. Liczba przyznanej pomocy z powodu bezrobocia dla beneficjentów MGOPS w Stawiszynie na przestrzeni lat 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba rodzin	20	19	14	13	17
Liczba osób w rodzinach	45	46	29	30	41

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiszynie

W rozwiązywaniu problemu dotyczącego bezrobocia wśród mieszkańców znaczącą rolę odgrywa Powiatowy Urząd Pracy w Kaliszu. Oferta działań adresowanych do bezrobotnych jest duża. Obejmuje między innymi: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, podnoszenie kwalifikacji, świadczenia pieniężne, prace interwencyjne, roboty publiczne,

prace społecznie użyteczne, pomoc na podjęcie działalności gospodarczej. Działania te wspierane są przez Urząd Gminy i Miasta w Stawiszynie i jednostki organizacyjne.

3.2.2. Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się jako niedostateczną ilość środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki. Ośrodek pomocy społecznej jest zobowiązany do pomocy ludziom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Jednymi z najczęstszych powodów ubóstwa są bezrobocie i niechęć podejmowania pracy, ale również długotrwałe i ciężkie choroby uniemożliwiające lub utrudniające podjęcie pracy.

Zjawisko ubóstwa najbardziej widoczne jest w rodzinach wielodzietnych, rodzinach samotnie wychowujących dzieci oraz w rodzinach utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych (innych niż renta i emerytura).

Liczba rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa w latach 2020-2024 na terenie gminy Stawiszyn spadła o 31,51%, a liczba osób w tych rodzinach o 52,94%.

Tabela 16. Liczba przyznanej pomocy z powodu ubóstwa dla beneficjentów MGOPS w Stawiszynie na przestrzeni lat 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba rodzin	73	73	41	54	50
Liczba osób w rodzinach	136	122	47	56	64

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiszynie

W rodzinach korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa, trudną sytuację powoduje nałożenie się również innych czynników negatywnych, m.in. takich jak bezrobocie, niepełnosprawność, choroba, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza czy występującym uzależnieniem lub przemocą.

3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwałe lub ciężko chorych

Niepełnosprawność wiąże się z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, umysłowych bądź psychicznych. Osoby dotknięte tymi schorzeniami są często wykluczane z życia społecznego. Muszą codziennie zmagać się z wieloma problemami, np. niedostosowaniem infrastruktury do ich potrzeb. Niejednokrotnie towarzyszy temu izolacja społeczna oraz trudności ze znalezieniem pracy.

Niepełnosprawność kwalifikuje się na podstawie typu choroby i obszaru, jaki ona obejmuje. Orzekanie o niepełnosprawności oraz jej stopniowanie określa rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2021 r. poz. 857). Rodzaje

niepełnosprawności oznaczane są według kodów. Na podstawie tego dokumentu określa się następujące kody dla przyczyn niepełnosprawności:

- 01-U Upośledzenie umysłowe;
- 02-P Choroby psychiczne;
- 03-L Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;
- 04-O Choroby narządu wzroku;
- 05-R Upośledzenie narządu ruchu;
- 06-E Epilepsja;
- 07-S Choroby układu oddechowego i krążenia;
- 08-T Choroby układu pokarmowego;
- 09-M Choroby układu moczowo-płciowego;
- 10-N Choroby neurologiczne;
- 11-I Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;
- 12-C Całościowe zaburzenia rozwojowe.

Istotnym problemem dla osób borykających się z niepełnosprawnością są restrykcyjne kryteria dochodowe, które decydują o tym, czy osoba niepełnosprawna otrzyma odpowiednią pomoc finansową i materialną, czy też nie. Należy bowiem pamiętać, że niepełnosprawność w rodzinie bardzo nadwyręża domowy budżet, a oferta publicznej opieki zdrowotnej oraz innych podmiotów w zakresie terapii i rehabilitacji jest niewystarczająca. W związku z tym, osoby niepełnosprawne i ich rodziny są zmuszone korzystać z kosztownych usług świadczonych przez prywatne podmioty. Pogorszenie sytuacji finansowej wynika również z rezygnacji z pracy w celu opieki nad niepełnosprawną osobą. Nierzadko mają również miejsce problemy z powrotem na rynek pracy opiekuna osoby niepełnosprawnej i trudności w znalezieniu opieki nad taką osobą na czas pracy zawodowej.

Warto także podkreślić, że niepełnosprawność w rodzinie nie tylko wpływa na sytuację finansową, ale także na inne sfery życia rodziny. Do często pojawiających się problemów można zaliczyć: wyczerpanie, wypalenie, depresję, kryzysy małżeńskie (odchodzenie partnerów).

Osoby niepełnosprawne zamieszkujące teren Gminy i Miasta Stawiszyn, korzystają z szeregu programów i usług, jakimi dysponuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kaliszu np. dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych, dofinansowanie do zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych.

Ogólna liczba rodzin objętych pomocą z powodu niepełnosprawności w latach 2020-2024 na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn zmniejszyła się o 15,09%, liczba przyznanych świadczeń dla osób w tych rodzinach również zmniejszyła się o 18,89%. Szczegółowe dane na przestrzeni lat przedstawia tabela poniżej.

Tabela 17. Liczba przyznanej pomocy z powodu niepełnosprawności dla beneficjentów MGOPS w Stawiszynie na przestrzeni lat 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba rodzin	53	53	54	53	45
Liczba osób w rodzinach	90	80	81	74	73

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiszynie

Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

Na mocy art. 54 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przyznaje się prawo do świadczeń zdrowotnych. Świadczenia zdrowotne są wydawane na podstawie decyzji administracyjnych i są finansowane przez oddział wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia.

3.2.4. Problemy osób starszych

Starość to nieuchronny etap życia każdego człowieka, pomimo to pojęcie starości nie zostało jeszcze jednoznacznie zdefiniowane. Za podstawowe cechy starości uznaje się stopniowy wzrost zależności od otoczenia, demencja i szczególnie widoczne postępujące ograniczenie ruchowe. Główne problemy osób starszych to uczucie izolacji i braku przydatności w ukształtowanej hierarchii społecznej, a także samotność i w dużej mierze życie w ubóstwie.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 rok życia – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);
- 75 – 90 rok życia – wiek starczy (tzw. późna starość);
- 90 rok życia i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

W roku 2024 na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn liczba osób w wieku poprodukcyjnym (czyli 60 roku życia w przypadku kobiet oraz 65 roku życia w przypadku mężczyzn) wyniosła 1573 osoby, w tym 559 mężczyzn i 1014 kobiet. Względem roku 2020 wzrosła ona o 6%, liczba mężczyzn w tej grupie ekonomicznej wzrosła o 12,70%, liczba kobiet w tej grupie ekonomicznej wzrosła o 2,63%. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Ludność w wieku poprodukcyjnym na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024

Wyszczególnienie		Jednostka miary	2020	2021	2022	2023	2024
Ludność w wieku poprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	1 484	1 495	1 520	1 541	1 573
	Mężczyźni		496	506	515	535	559
	Kobiety		988	989	1 005	1 006	1 014

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn funkcjonuje Klub Seniora, który powstało w celu zapewnienia seniorom (osobom nieaktywnym zawodowo w wieku 60+) wsparcia poprzez umożliwienie korzystania z oferty aktywizującej, edukacyjnej, kulturalnej, opiekuńczej, rekreacyjnej oraz prozdrowotnej w zależności od potrzeb stwierdzonych w środowisku lokalnym. W ramach usług edukacyjnych stowarzyszenie prowadzi zajęcia takie jak: zajęcia muzyczno-wokalne, warsztaty plastyczne, warsztaty kulinarne, zajęcia sportowe czy usługi kulturalno-oświatowe.

3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rodzina to podstawowa jednostka społeczna, na której opiera się istnienie całego społeczeństwa. Jest powołana do rozwoju jednostkowego i najpełniej kształtuje życie człowieka. To najlepsze naturalne środowisko, w którym dziecko jest otoczone opieką oraz ma możliwość rozwijania swoich umiejętności i zaspokajania podstawowych potrzeb.

Właściwemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać bardzo dużo czynników, wśród których istotną rolę odgrywają dysfunkcje społeczne. Główne źródła dezorganizacji rodzin stanowią: przemoc, alkoholizm, narkomania, długotrwałe bezrobocie czy ubóstwo. Takie zjawiska są przyczyną problemów z brakiem integracji i rozwoju przestrzeni sąsiedzkiej. Jeżeli w rodzinie pojawiają się powyższe dysfunkcje, odpowiednie instytucje i służby zobligowane są do podjęcia na jej rzecz odpowiednich działań. Należy wspierać rodzinę, by przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Zastosowane rozwiązania powinny polegać na kooperacji różnych podmiotów wsparcia społecznego, głównie po to, aby udzielona pomoc dawała jak największe prawdopodobieństwo dobrego rozwiązania problemów rodzin dysfunkcyjnych. Oprócz wsparcia finansowego powinno uwzględnić się również pomoc psychologów, pedagogów czy policji, po to, by walczyć z trudnościami i rozwijać umiejętności wychowawcze rodzin oraz budować więzi rodzinne.

W przypadkach bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodziny mogą liczyć na wsparcie ze strony MGOPS. W poniższej tabeli przedstawione zostały dane dotyczące

liczby rodzin i osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej w wyniku bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Liczba przyznanej pomocy dla rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie gminy w latach 2020-2024 zmniejszyła się o 88,24%, a liczba osób w tych rodzinach o 92,06%. W rodzinach niepełnych liczba rodzin objętych pomocą spadła o 100,00%, a liczba osób w tych rodzinach o 100,00%. W przypadku rodzin wielodzietnych liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych również spadła o 100,00%.

Tabela 19. Liczba przyznanej pomocy z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych dla beneficjentów MGOPS w Stawiszynie na przestrzeni lat 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych					
Liczba rodzin	17	11	1	2	2
Liczba osób w rodzinach	63	30	1	9	5
W tym rodziny niepełne					
Liczba rodzin	8	9	0	0	0
Liczba osób w rodzinach	23	26	0	0	0
W tym rodziny wielodzietne					
Liczba rodzin	7	2	0	1	0
Liczba osób w rodzinach	37	10	0	5	0

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiszynie

Liczba przyznanej pomocy dla rodzin otrzymująca pomoc z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2020-2024 zmniejszyła się o 12,50%, a liczba osób w tych rodzinach o 13,92%. W zakresie wielodzietności liczba rodzin zwiększyła się o 14,29%, a liczba osób w tych rodzinach o 18,92%. Szczegółowe dane przedstawia tabela poniżej.

Tabela 20. Liczba przyznanej pomocy z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności dla beneficjentów MGOPS w Stawiszynie w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Potrzeba ochrony macierzyństwa					
Liczba rodzin	16	15	7	4	14
Liczba osób w tych rodzinach	79	75	29	20	68
w tym wielodzietność					
Liczba rodzin	7	10	6	3	8
Liczba osób w tych rodzinach	37	54	25	16	44

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiszynie

Gmina i Miasto Stawiszyn posiada Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 dla Gminy i Miasta Stawiszyn. Program ten został przyjęty uchwałą nr X/49/2024 Rady Miejskiej w Stawiszynie z dnia 05.12.2024r. Podstawowym założeniem programu jest stworzenie spójnego, scentralizowanego systemu wsparcia dzieci oraz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Głównym celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest Stworzenie systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W Programie określone są następujące cele szczegółowe i działania podejmowane w ramach tych celów:

- cel szczegółowy 1: podejmowanie działań profilaktycznych na rzecz wspierania rodzin
  - promowanie rodzinnej integracji i prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny
  - pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych poprzez wzmocnienie funkcji rodziny
  - rozwój pomocy w formie usług asystenta rodziny i propagowanie nowych form pomocy
  - specjalistyczne poradnictwo: socjalne, prawne, psychologiczne, zdrowotne

- cel szczegółowy 2: wspieranie rodzin dysfunkcyjnych
  - diagnozowanie i monitorowanie rodzin dysfunkcyjnych
  - podejmowanie działań zmierzających do wyeliminowania z życia rodziny niepożądanych zachowań oraz uzależnień
  - zapewnienie dzieciom spędzania czasu wolnego w sposób zorganizowany, pomocy w pokonywaniu trudności szkolnych, zaburzeń zachowań
  - zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom i dzieciom wymagającym pomocy
  - zapewnienie odpowiednich warunków lokalowych rodzinom wymagającym wsparcia w tym zakresie
  - udzielanie pomocy członkom rodziny w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej, motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych
  - diagnozowanie i monitorowanie rodziny biologicznej
  - udzielanie wsparcia i pomocy rodzinie biologicznej poprzez współpracę z asystentem rodziny
  - niwelowanie przyczyn niewydolności wychowawczej rodziny
  - współpraca z instytucjami i podmiotami wspierającymi funkcje opiekuńczo – wychowawcze rodziny

3.2.6. Uzależnienia

Przyczyny uzależnień mogą być:

- psychospołeczne – zaburzone oddziaływanie środowiska rodzinnego i szkolno-wychowawczego, czego przyczyną są różnorodne niepowodzenia w życiu (w sferze zawodowej lub osobistej), co w konsekwencji może doprowadzić do wycofania się jednostki w świat iluzji,
- biopsychiczne – zaburzenia emocjonalne i związana z nimi podatność na uzależnienia, zaburzony rozwój osobowości, nadpobudliwość psychiczna,
- kulturowe – potrzeba odniesienia sukcesu, zbyt mała ilość rozrywek, brak atrakcyjnych zajęć, brak celów i perspektyw, ogólna dostępność środków odurzających, sprzeciw wobec obowiązujących i społecznie akceptowanych systemów norm i wartości.

Najczęściej występującymi uzależnieniami jest alkoholizm i narkomania. Nadużywanie alkoholu czy sięganie po narkotyki jest bardzo poważnym problemem społecznym, który może prowadzić do wzrostu przemocy i przestępczości. Efektem uzależnień może być także izolacja społeczna i problemy finansowe prowadzące do wykluczenia i ubóstwa.

Niestety te uzależnienia zbierają swoje żniwo wśród młodzieży i dzieci, które zafascynowane panującą modą sięgają po używki. Przeciwdziałanie temu zjawisku musi opierać się na współpracy wielu instytucji.

Oprócz działalności MGOPS, w ramach uzależnień działają również: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, grupy wsparcia dla osób uzależnionych działające w Stawiszynie oraz w Zbiersku. Dla osób uzależnionych oraz ich rodzin działają również Punkty Konsultacyjne, które świadczą podstawową pomoc osobom i rodzinom pozostającym w kryzysie. Do najczęstszych form udzielanej pomocy w powyższych Punktach działających w Stawiszynie oraz w Zbiersku należały: poradnictwo, konsultacje, motywowanie do zmiany i/lub do podjęcia leczenia odwykowego, psychoedukacja oraz wsparcie psychologiczne. W roku 2024, w sumie z pomocy skorzystało 117 osób uzależnionych od alkoholu, współuzależnionych, doświadczających przemocy oraz z innymi problemami. Z inicjatywy członków gminnej komisji 8 osób skierowano na leczenie odwykowe. Wysłano 5 wezwań osobom nadużywającym alkoholu do stawienia się na rozmowę motywującą do podjęcia leczenia.

Na przestrzeni lat 2020-2024 liczba rodzin otrzymująca pomoc z powodu uzależnień od alkoholu zmniejszyła się o 66,67%, a liczba osób w tych rodzinach o 75,00%. W zakresie narkomanii nie przyznano pomocy, gdyż nie zgłosiły się osoby potrzebujące pomocy.

Tabela 21. Liczba przyznanej pomocy z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków dla beneficjentów MGOPS w Stawiszynie w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Alkoholizm					
Liczba rodzin	6	3	2	1	2
Liczba osób w rodzinach	8	6	4	1	2
Narkomania					
Liczba rodzin	0	0	0	0	0
Liczba osób w rodzinach	0	0	0	0	0

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiszynie

Na przestrzeni lat 2020 – 2024 zauważalny jest spadek osób kierowanych na leczenie odwykowe z terenu naszej gminy. Mimo to w podanym okresie liczba udzielonych porad znacząco wzrosła.

Tabela 22. Uzależnienia od alkoholu na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba osób, które skorzystały z porad psychologicznych	70	102	105	115	117
Liczba osób zgłoszonych do Komisji	8	4	8	6	8
Liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie	8	4	6	3	3
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	15	12	8	6	8
Liczba dzieci objętych socjoterapią, korzystających z różnych form wypoczynku (kolonie letnie z programem socjoterapeutycznym)	18	16	21	24	20

Źródło: Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Stawiszynie

Oprócz najczęściej spotykanych uzależnień, czyli alkoholu i narkotyków, można spotkać się także z uzależnieniami behawioralnymi. Jest to zespół objawów związanych z utrwalonym, wielokrotnym powtarzaniem określonej czynności (lub grupy czynności). Działanie to ma na celu zredukowanie złego samopoczucia i wewnętrznego napięcia poprzez osiągnięcie uczucia przyjemności, zaspokojenia, radości czy nawet euforii przez osobę wykonującą daną czynność.

Do najpopularniejszych należą:

- uzależnienie od dopalaczy, które wykazują działania psychoaktywne, a co za tym idzie, wywołują w organizmie stan odurzenia, euforii oraz bardzo często spotykane halucynacje. Niestety dostęp do tej substancji jest prosty i nawet można je zakupić przez Internet. Do negatywnych skutków stosowania dopalaczy należą: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją,

stany lękowe, które w konsekwencji mogą zakończyć się samobójstwem. Leczenie tego uzależnienia wiąże się z ukończeniem programu terapeutycznego i abstynencją, co więcej osoba chora powinna uczestniczyć w tzw. grupach wsparcia,

- uzależnienie od komputera i gier komputerowych, podczas którego osoby (zwłaszcza dzieci i młodzież) wykazują ciągłą potrzebę używania komputera, zwłaszcza do grania we wszelkiego rodzaju gry komputerowe. Bardzo poważnym, skutkiem tego jest często nieodróżnianie świata rzeczywistego od fikcji. W ich życiu można również dostrzec problemy społeczne, somatyczne czy psychologiczne, czyli m.in. bardzo widoczne zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych, zanik więzi rodzinnych czy osłabiona siła wrażliwości moralnej,
- uzależnienie od hazardu, jego znakiem rozpoznawalnym jest nadmierne i regularne uprawianie gier hazardowych. Sytuacja ta prowadzi do zaniedbywania życia społecznego i rodzinnego, a także izolacja osoby, która cierpi na tę przypadłość. Gracz czuje konieczność, by zaspokoić swoją potrzebę w trybie natychmiastowym, co prowadzi do aktów przemocy i przestępstw, których przyczyną jest wewnętrzny przymus zdobycia środków finansowych z przeznaczeniem na gry hazardowe.

Walkę z uzależnieniem behawioralnym prowadzi się przede wszystkim poprzez stosowane terapii poznawczo-behawioralnej oraz dialogu motywującego. Ich celem jest analiza zachowań lub sytuacji, które sprzyjają podejmowaniu danego zachowania, następnie zmiana szkodliwych nawyków oraz nauka nowych, skutecznych metod radzenia sobie z problemami i emocjami.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025 został przyjęty uchwałą nr NLI/296/2022 Rady Miejskiej w Stawiszynie w dniu 29 marca 2022r. jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii na terenie gminy. Program ma na celu przeciwdziałanie pogłębiania się procesu chorobowego oraz umożliwienie osobie leczącej się powrotu do społeczeństwa.

Cele wskazane w dokumencie do realizacji na lata 2022 - 2025 obejmują poniższe zagadnienie.

- Cel główny 1: Głównym celem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 – 2025 jest kontynuacja wielokierunkowych działań na rzecz zapobiegania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych w społeczności lokalnej, rozwoju systemu wsparcia dla osób uzależnionych i ich bliskich oraz ograniczanie szkód zdrowotnych, społecznych i zaburzeń życia rodzinnego, których źródłem jest używanie w/w środków.

Cele szczegółowe :

1. opóźnianie inicjacji alkoholowej, narkotykowej, tytoniowej, w tym wzrost świadomości społecznej w obszarze uzależnień, także behawioralnych;
2. pomoc osobom i rodzinom zmagającym się z problemami wywołanymi używaniem środków psychoaktywnych (zarówno przez dzieci jak i osoby dorosłe), wsparcie w sytuacji kryzysu i bezradności;
3. udzielanie pomocy osobom uzależnionym w procesie zdrowienia;
4. ograniczanie dostępności środków psychoaktywnych, w tym przerwanie procesu ich używania wśród młodzieży eksperymentującej i używającej szkodliwie;

3.2.7. Bezdomność

Osoba bezdomna to osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Osoby bezdomne kierowane są do placówek zapewniających schronienie, jak również mogą być im udzielane świadczenia z pomocy społecznej w formie zasiłków celowych, okresowych i stałych. Osoby bezdomne z terenu Gminy i Miasta Stawiszyn mogą skorzystać ze Schroniska dla Bezdomnych prowadzonego przez Koło Kaliskie Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta w Kaliszu ul. Warszawska 93A oraz Domu Charytatywnego im. Jana Pawła II w Żernikach prowadzonego przez Stowarzyszenie Akcji Miłosierdzia im. Ojca Stefana Dzierżka przy klasztorze o.o.Jezuitów w Kaliszu oraz innych w zależności od sytuacji zdrowotnej.

Tabela 23. Liczba przyznanej pomocy z powodu bezdomności dla beneficjentów pomocy MGOPS w Stawiszynie w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Bezdomność					
Liczba rodzin	3	3	5	3	5
Liczba osób w rodzinach	3	3	5	3	5

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiszynie

Na przestrzeni lat 2020-2024 liczba przyznanej pomocy z powodu bezdomności utrzymywała się na poziomie między 3 a 5 osób. W 2024 roku skorzystało z niej 5 osób.

3.2.8. Przemoc w rodzinie

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przemoc domowa jest to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Z naukowego punktu widzenia istnieją dwa rodzaje przemocy:

- przemoc gorąca – charakteryzuje się agresją fizyczną i słowną, związana jest z odreagowywaniem emocji na osobach najbliższych oprawcy;
- przemoc chłodna – pozbawiona gwałtownych wybuchów, emocji, przypomina najczęściej realizację z góry zaplanowanego scenariusza, często stosowana w imię „wyższych celów” np. konsekwentnego wychowywania dziecka.⁵

Na przestrzeni lat 2021-2024 do MGOPS w Stawiszynie zgłaszali się beneficjenci o pomoc z powodu przemocy w rodzinie. Zjawisko przemocy w rodzinie jest jednak problemem występującym znacznie częściej, niż wskazują na to oficjalne statystyki. Niejednokrotnie doświadczanie przemocy, którą stosują bliskie osoby, oddziałuje na mechanizmy psychologiczne, które to powodują, że osoby dotknięte przemocą usprawiedliwiają sprawców. Wynika z tego, że przyjęte statystyki niestety nie oddają rzeczywistej skali problemu. Przemoc w rodzinie bardzo często nazywa się problemem tzw. czterech ścian, ponadto jest procesem chronicznym i najczęściej bagatelizowanym przez osoby, które dotyka. Należy zaznaczyć, że przemoc ze strony osób bliskich często związana jest z brakiem poszukiwania pomocy na zewnątrz i usprawiedliwianiem sprawców.

Analizując dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy w ostatnich latach, zauważyć można, że ofiarami przemocy w zdecydowanej większości były kobiety. Zauważalny jest spadek liczby ofiar przemocy domowej w latach 2021-2024 o 55,56%.

---

5. <http://www.niebieskalinia.info/>; <https://www.ms.gov.pl/>

Sprawcami przemocy domowej w 2024r. w 100% byli mężczyźni. W 2024 roku prowadzono 9 procedur Niebieska Karta, odnotowano spadek w stosunku do 2021r. o 40%.

„Niebieska Karta” jest dokumentem służbowym wypełnianym przez m.in. funkcjonariusza policji, ośrodki pomocy społecznej, oświatę, gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych czy też ochronę zdrowia w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie. Służy dokumentowaniu faktów związanych z przemocą w danej rodzinie i ocenie zagrożenia dalszą przemocą. Założenie karty nie jest złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa oraz nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego. „Niebieska Karta” jest informacją, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy oraz pozwala na uruchomienie dalszych procedur w celu ochrony ofiar przemocy domowej w danej rodzinie.

Tabela 24. Dane dotyczące przemocy domowej na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2021-2024

Wyszczególnienie		2021	2022	2023	2024
Liczba ofiar przemocy domowej		27	16	10	12
w tym:	kobiety	13	13	9	9
	mężczyźni	1	2	1	1
	dzieci	0	0	0	2
Liczba sprawców przemocy domowej		14	14	10	7
w tym:	kobiety	1	1	1	0
	mężczyźni	13	12	9	7
Liczba prowadzonych Niebieskich Kart		15	15	10	9

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiszynie

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiszynie zapewnia pomoc rodzinom dotkniętym przemocą domową poprzez wsparcie w formie konsultacji z psychologiem.

Zespół Interdyscyplinarny

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024r. poz. 424), zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach z dnia 12 marca 2004 r. ustawy o pomocy społecznej lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

Na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy domowej. W jego skład wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, sądu, prokuratury. Do zadań zespołu

interdyscyplinarnego należy między innymi: diagnozowanie problemu przemocy domowej, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym czy podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku.

Ustawa antyprzemocowa

Ustawą z dnia 9 marca 2023r. Została zmieniona ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Tytuł ustawy „ o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” został zmieniony na ustawę o „ przeciwdziałaniu przemocy domowej”. Zastąpiono definicję przemocy w rodzinie na definicję przemocy domowej. Niniejsza ustawa określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób ją stosujących. Zgodnie z art.6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, na gminie ciąży obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, między innymi poprzez opracowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej. Dokument jest efektem prac przedstawicieli gminnych jednostek i instytucji statutowo zajmujących się pracą na rzecz rodziny i dziecka, został przyjęty uchwałą nr VII/33/2024 Rady Miejskiej w Stawiszynie z dnia 25 września 2024r.

Cel główny Programu : tworzenie warunków do bardziej skutecznego przeciwdziałania przemocy domowej

— cele szczegółowe :

- poszerzenie świadomości, wiedzy i wrażliwości społecznej w zakresie przemocy domowej;
- oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową poprzez współpracę służb w zakresie monitorowania zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy domowej, w tym wymiana informacji między nimi;
- zapewnienie wieloaspektowej ochrony i pomocy osobom, rodzinom dotkniętym przemocą domową oraz współpraca pomiędzy instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy domowej;
- sporządzanie statystyk określających wielkość zjawiska przemocy;
- podnoszenie oraz doskonalenie poziomu kompetencji zawodowych i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Diagnozowanie potrzeb szkoleniowych członków zespołu interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno- pomocowych.

3.2.9. Przestępczość

Policja jest organem ścigania, który stoi na straży porządku i bezpieczeństwa. Jest to uzbrojona oraz umundurowana formacja służąca obywatelom, podlegająca ministrowi właściwemu ds. wewnętrznych. Jej głównym celem jest ochrona zdrowia i życia mieszkańców państwa. Również władze gmin są zobowiązane zapewniać obywatelom bezpieczeństwo.

Obszar Gminy i Miasta Stawiszyn podlega pod Komendę Miejską Policji w Kaliszu. W Stawiszynie funkcjonuje komisariat policji, a swoje zadania na tym terenie wykonuje dwóch dzielnicowych.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2023 – 2024 . Zauważalny jest wzrost wszystkich interwencji Policji.

Tabela 25. Bezpieczeństwo publiczne na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2023-2024

Wyszczególnienie		2023	2024
Liczba interwencji łącznie		424	460
w tym:	interwencje dotyczące przemocy w rodzinie	3	4
	kradzież z włamaniem	1	1
	rozboje	0	0
	zatrzymanych nietrzeźwych kierujących	14	10
	zatrzymanych do wytrzeźwienia	14	10
	bójki i pobicia	1	2
	kradzież mienia	4	5

Źródło: Komisariat Policji w Stawiszynie

3.2.10. Formy pomocy realizowane przez MGOPS

W niniejszym rozdziale przedstawiono formy pomocy świadczone przez MGOPS w Stawiszynie w ramach występujących na jej terenie problemów społecznych.

O pomoc finansową mogą starać się osoby, które spełniają warunki określone w ustawie o pomocy społecznej tj.:

- podstawowy warunek dla wszystkich zasiłków – trudna sytuacja życiowa związana w szczególności z: sieroctwem, bezdomnością, bezrobociem, niepełnosprawnością, długotrwałą lub ciężką chorobą, przemocą w rodzinie, ochroną ofiar handlu ludźmi, ochroną macierzyństwa, problemami rodzin niepełnych i wielodzietnych, trudnościami w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, problemami w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-

wychowawcze, chorobą alkoholową lub narkomanią, zdarzeniem losowym, klęską żywiolową lub ekologiczną, lub innymi okolicznościami uzasadniającymi udzielenie pomocy społecznej.

- drugi warunek – trudna sytuacja finansowa tzn. miesięczny dochód osoby lub rodziny ubiegającej się pomoc nie może być wyższy od kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej (tzw. kryterium dochodowe ustalone zgodnie z art. 8 ust. 1).

POMOC FINANSOWA

Świadczeniami pieniężnymi wypłacanymi przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiszynie są:

- **zasilek celowy** - pomoc w formie zasiłków celowych przeznaczona jest głównie na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych i leczenia, ogrzewania, w tym opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Zasiłek celowy może być przyznany również osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.
- **specjalny zasiłek celowy** - to świadczenie o szczególnym charakterze, które może być przyznane w szczególnie uzasadnionych sytuacjach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium ustawowe w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny i nie podlega zwrotowi.
- **zasiłek okresowy** - przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego, osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.
- **zasiłek stały** - przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

POMOC NIEFINANSOWA

Świadczeniami niepieniężnymi realizowanymi przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiszynie są:

- **praca socjalna** - udzielana jest osobom/ rodzinom bez względu na posiadany dochód na rzecz poprawy ich funkcjonowania w środowisku lokalnym, może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny. Udzielana jest również osobom/ rodzinom nie korzystającym ze świadczeń pomocy społecznej. Kontrakt socjalny zawierany jest z osobą/ rodziną. Określa on zasady współdziałania tych osób z MGOPS. Odmowa zawarcia kontraktu socjalnego lub niedotrzymywanie jego postanowień mogą stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia lub wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.
- **składki na ubezpieczenie zdrowotne** - MGOPS opłaca składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby korzystające z zasiłku stałego, które nie podlegają ubezpieczeniu zdrowotnemu z innego tytułu.
- **pomoc rzeczowa** - MGOPS udziela pomocy rzeczowej.
- **sprawienie pogrzebu** - odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego, w przypadku gdy rodzina nie jest w stanie zorganizować pogrzebu lub jest brak rodziny.
- **poradnictwo specjalistyczne** - działalność skierowana na odzyskiwanie lub wzmocnienie zdolności osób i rodzin do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Poradnictwo Specjalistyczne jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. W Miejsko Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej można skorzystać z bezpłatnego poradnictwa prawnego, psychologicznego, w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz leczenia uzależnień.
- **schronienie** - MGOPS udziela pomocy osobom bezdomnym w postaci zapewnienia schronienie w schronisku lub noclegowni. Możliwa jest forma pomocy w postaci przyznania zasiłku celowego z przeznaczeniem na opłacenie pobytu w ośrodku.
- **posiłek** - MGOPS zapewnia gorący posiłek osobom, które własnym staraniem nie mogą go sobie zapewnić. Od kilku lat ośrodek realizuje program dożywiania dzieci w szkołach oraz przyznaje posiłek osobom potrzebującym.
- **niezbędne ubranie** - przyznanie niezbędnego ubrania następuje poprzez dostarczenie osobie potrzebującej bielizny, odzieży i obuwia odpowiednich do jej indywidualnych właściwości oraz pory roku. MGOPS pozyskuje używaną odzież i obuwie od mieszkańców i przekazuje potrzebującym.
- **usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania** - udzielane są osobom, które z powodu wieku, choroby itd. potrzebują pomocy innych osób. Przyznawane są osobom samotnym jak i osobom, które mają rodzinę, w przypadku, gdy rodzina nie jest w stanie takiej opieki

zapewnić. Usługi te obejmują: pomoc w zaspakajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnację zleconą przez lekarza. Zasady odpłatności za korzystanie z usług opiekuńczych ustalane są przez radę gminy w drodze uchwały.

- **specjalistyczne usługi opiekuńcze** - udzielane dla dzieci z zaburzeniami rozwoju (głównie autyzm i ADHD). Do świadczenia niniejszych usług wymagane jest skierowanie od lekarza psychiatry.
- **kierowanie do DPS** - osoby, które wymagają całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, a rodzina i gmina nie jest w stanie zapewnić opieki kierowane są do Domów Pomocy Społecznej. Pobyt w DPS jest odpłatny w wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania. Opłaty za pobyt w DPS ponoszą: mieszkaniac domu – do wysokości 70 % swojego dochodu, małżonek, zstępni, wstępni (gdy dochód tych osób przekracza 300 %). Za pobyt w DPS opłaty wnoszą w kolejności: mieszkaniac domu, małżonek, zstępni przed wstępnymi, gmina, z której osoba została skierowana do DPS.

ŚWIADCZENIE RODZINNE I FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

Świadczeniami rodzinnymi są:

- 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- 2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny oraz świadczenie pielęgnacyjne,
- 3) zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a
- 4) świadczenia wypłacane przez gminy na podstawie art. 22b,
- 5) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- 6) świadczenie rodzicielskie.

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje: rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka; opiekunowi faktycznemu dziecka; osobie uczącej się.

Zasiłek rodzinny przysługuje do ukończenia przez dziecko: 18 roku życia lub nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia albo 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z tytułu:

- urodzenia dziecka,
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- samotnego wychowywania dziecka,
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,

- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- rozpoczęcia roku szkolnego,
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Świadczenia opiekuńcze

- **zasiłek pielęgnacyjny** — przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, osobie, która ukończyła 75 lat, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia. Przyznawany jest on, aby pokryć częściowo wydatki, które wynikają z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Nie jest on zależny od dochodu.
- **świadczenie pielęgnacyjne** przysługuje:
  - 1) matce albo ojcu,
  - 2) opiekunowi faktycznemu dziecka,
  - 3) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom,
  - 4) rodzinie zastępczej, osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka, dyrektorowi placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektorowi regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektorowi interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego
    - jeżeli sprawują opiekę nad osobą w wieku do ukończenia 18. roku życia legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka. Z tytułu urodzenia się żywego dziecka przyznaje się jednorazową zapomogę. Świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobie nie przekracza kwoty 1922,00 zł. Wniosek o wypłatę jednorazowej zapomogi składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku gdy

wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia nie później niż do ukończenia przez dziecko 18. roku życia.

Świadczenie rodzicielskie - świadczenie rodzicielskie to wypłacane po urodzeniu dziecka wsparcie finansowe dla rodziców, którzy nie mają uprawnień do zasiłku macierzyńskiego. Przyznawane jest niezależnie od dochodu rodziny. Przysługuje matce albo ojcu dziecka, opiekunowi faktycznemu dziecka w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 14. roku życia, rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia, osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 14. roku życia. .

Świadczenie rodzicielskie przysługuje ojcu dziecka w przypadku:

- 1) skrócenia na wniosek matki dziecka okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego, zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego lub okres urlopu rodzicielskiego, po wykorzystaniu przez nią tego świadczenia, zasiłku lub uposażenia za okres co najmniej 14 tygodni od dnia urodzenia dziecka;
- 2) śmierci matki dziecka;
- 3) porzucenia dziecka przez matkę.

Fundusz Alimentacyjny - świadczenie z funduszu alimentacyjnego jest wypłacane na dziecko, jeśli jeden z rodziców dziecka nie wywiązuje się z obowiązku alimentacyjnego.

Fundusz alimentacyjny przysługuje osobie, która ma zasądzone alimenty na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli jego egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej:

- do ukończenia 18 roku życia;
- do ukończenia nauki w szkole lub szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia;
- bezterminowo, jeżeli osoba uprawniona legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

USTAWA „ZA ŻYCIEM”

Ustawa zapewnia jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 4000,00 zł oraz dostęp do kompleksowej opieki zdrowotnej i wsparcia. Głównym celem ustawy jest wsparcie kobiet w ciąży i rodzin, w których urodziły się dzieci z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunom prawnym lub faktycznym dziecka, bez względu na ich dochód. Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu

KARTA DUŻEJ RODZINY

Od 1 stycznia 2020 r. prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci. Przez rodzica rozumie się także rodzica zastępczego lub osobę prowadzącą rodzinny dom dziecka. Prawo do Karty Dużej Rodziny przysługuje także dzieciom w wieku do 18. roku życia lub w wieku do 25. roku życia – w przypadku dzieci uczących się w szkole lub szkole wyższej, a także bez ograniczeń wiekowych w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, ale tylko w przypadku, gdy w chwili składania wniosku w rodzinie jest co najmniej troje dzieci spełniających powyższe warunki. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju.

PROGRAM „Posiłek w szkole w domu”

Celem programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych, a także wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole lub przedszkolu. Program zaplanowano do realizacji na lata 2024-2028.

W roku 2024 tą formą pomocy objętych zostało 42 dzieci, druga forma to świadczenie pieniężne na zakup posiłku, z którego skorzystało 27 osób. Łączna liczba osób objęta programem to - 69.

ASYSTENT RODZINY

Asystent rodziny towarzyszy rodzinie przez pewien czas, udziela niezbędnego wsparcia, pomaga wprowadzać zmiany w myśleniu i zachowaniu. Wszystko to ma na celu

dostosowanie środowiska rodzinnego do prawidłowego rozwoju dzieci i zapewnieniu im niezbędnego bezpieczeństwa.

BON ENERGETYCZNY

Aby otrzymać wsparcie finansowe w formie bonu energetycznego, które było można uzyskać w drugiej połowie 2024r., konieczne było spełnienie wymagań określonych w ustawie z 23 maja 2024 r. o bonie energetycznym oraz o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia cen energii elektrycznej, gazu ziemnego i ciepła systemowego – w tym przede wszystkim złożenie w gminie właściwej ze względu na miejsce zamieszkania stosownego wniosku o jego wypłatę. Bon energetyczny przysługiwał:

1. osobie w gospodarstwie domowym jednoosobowym, w którym wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu **nie przekracza kwoty 2500 zł,**
2. osobie w gospodarstwie domowym wieloosobowym, w którym wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu **nie przekracza kwoty 1700 zł na osobę.**

Przy wypłacie bonu energetycznego obowiązywała tzw. zasada złotówka za złotówkę. Oznacza to, że bon będzie przyznawany nawet po przekroczeniu kryterium dochodowego, a kwota bonu będzie pomniejszana o kwotę tego przekroczenia. Minimalna kwota wypłacanych bonów energetycznych będzie wynosić 20 zł. Poniżej 20 zł kwota bonu energetycznego nie będzie wypłacana.

DODATEK OSŁONOWY

Dodatek ten miał na celu zrekompensowanie kosztów energii, gazu i żywności dla mniej zamożnych gospodarstw domowych. Wniosek o dodatek osłonowy można było złożyć w formie elektronicznej, opatrzony podpisem elektronicznym lub profilem zaufanym. Dodatek osłonowy jest wypłacany jednorazowo. Wysokość dodatku była uzależniona od dochodu gospodarstwa domowego oraz źródła ogrzewania gospodarstwa domowego i mogła ulec pomniejszeniu w przypadku przekroczenia kryterium dochodowego. Dodatek nie przysługuje, jeśli jego wysokość po pomniejszeniu o przekroczenie dochodu byłaby niższa niż 20,00 zł.

USŁUGI SPECJALISTYCZNE DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi są szczególnym rodzajem usług specjalistycznych. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego określa, że ośrodki pomocy społecznej w porozumieniu z poradniami zdrowia psychicznego czy innymi specjalistycznymi placówkami terapeutycznymi organizują oparcie społeczne dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w relacjach z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnienia oraz w sprawach bytowych. Pomoc w formie usług specjalistycznych może być przyznana

osobom, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Usługi świadczone są w miejscu zamieszkania osoby (gmina), która potrzebuje pomocy.

DODATKI MIESZKANIOWE I ZRYCZAŁTOWANY DODATEK ENERGETYCZNY

Dodatek mieszkaniowy przysługuje:

- najemcom albo podnajemcom lokali mieszkalnych, zamieszkującym w tych lokalach,
- osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego,
- osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych,
- innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem,
- osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo najem socjalny lokalu.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, których miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego uzyskany w okresie trzech miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 40% kwoty przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w gospodarstwie jednoosobowym i 30% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym obowiązującej w dniu złożenia wniosku.

Za dochód uważa się dochód w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych, po odliczeniu kwot alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

Od dnia 1 stycznia 2014r. osoby, którym przyznano dodatek mieszkaniowy mogą ubiegać się o przyznanie nowego świadczenia – zryczałtowanego dodatku energetycznego.

Zgodnie ustawą z 10 kwietnia 1997r., prawo energetyczne zryczałtowany dodatek energetyczny przysługuje odbiorcy wrażliwemu energii elektrycznej, czyli osobie, która:

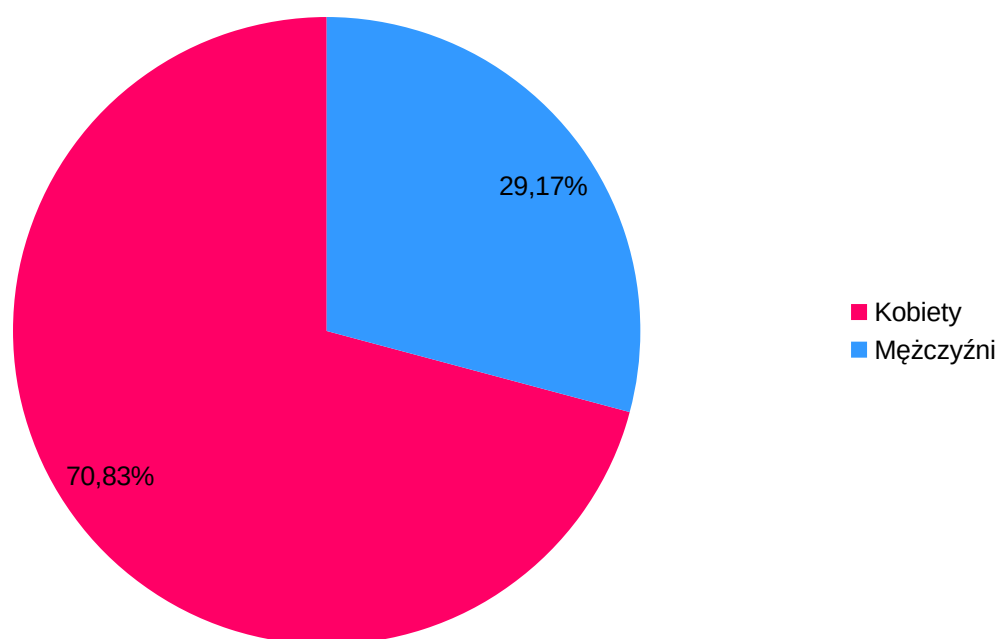
- ma przyznany dodatek mieszkaniowy w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych,
- jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym,
- zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

3.3. Wyniki badania ankietowego

W celu opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn na lata 2026-2034 przeprowadzono badanie ankietowe mające na celu rozpoznanie najczęściej występujących według opinii mieszkańców, problemów społecznych oraz kierunków działań prowadzących do ich rozwiązania. Formularz ankietowy składał się z 18 pytań, w tym 12 pytań zamkniętych. Ankietowani wyrazili swoją opinię również na temat sytuacji społecznej mieszkańców gminy. Pytania dotyczyły ubóstwa, dostępu do ochrony zdrowia, niepełnosprawności, osób starszych, bezpieczeństwa oraz uzależnień.

Ankietę wypełniły 24 osoby. Większość respondentów stanowiły kobiety, których udział w ogólnej liczbie badanych wyniósł 70,83%, udział mężczyzn wyniósł 29,17%.

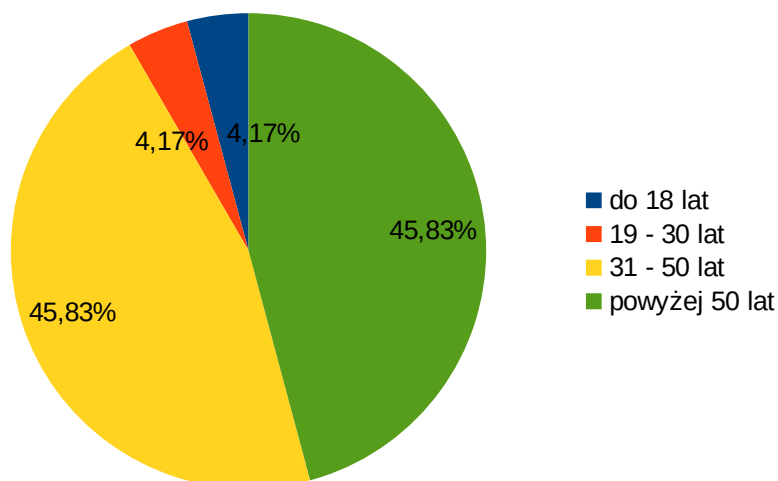
Wykres 2. Ankietowani według płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 31-50 lat (45,83%) oraz osoby w wieku powyżej 50 roku życia (45,83%), osoby w wieku 19-30 lat stanowiły (4,17%) oraz osoby do 18 roku życia również (4,17%).

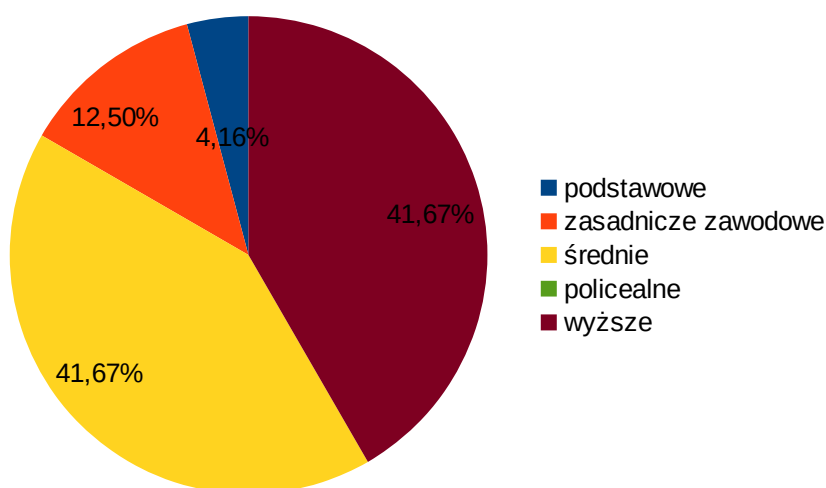
Wykres 3. Ankietowani według wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Największą część respondentów stanowiły osoby wykształceniem wyższym (41,67%) oraz osoby z wykształceniem średnim (41,67%), osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (12,50%), osoby z wykształceniem podstawowym (4,16%), osoby z wykształceniem policealnym (0,00%).

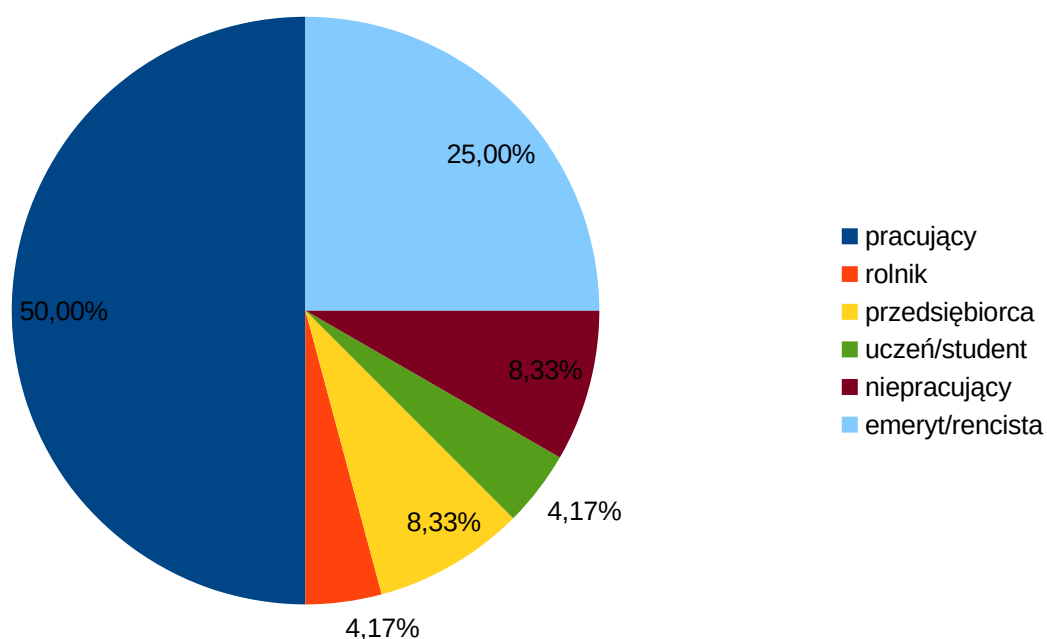
Wykres 4. Ankietowani według poziomu wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pod względem statusu zawodowego, największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby pracujące (50,00%). Kolejną grupę pod względem liczebności stanowili emeryci/renciści (25,00%) oraz przedsiębiorcy i niepracujący po (8,33%). Najmniej liczną grupę stanowili uczniowie/studenci (4,17%) oraz rolnicy (4,17%).

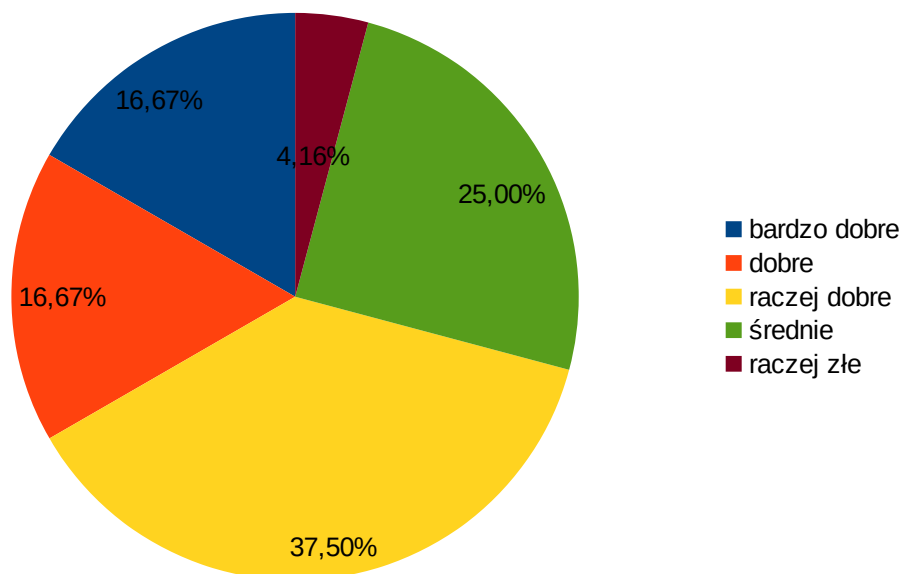
Wykres 5. Ankietowani według statusu zawodowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Ocena aktualnych warunków życia na terenie gminy oceniana jest dość pozytywnie. Pozytywnie o aktualnych warunkach życia w gminie wypowiedziało się 70,84% ankietowanych, z czego 16,67% określiło je jako bardzo dobre, 16,67% jako dobre, a 37,50% jako raczej dobre. Przeciwnego zdania było 4,16% osób które określiło aktualne warunki życia w gminie jako raczej złe. Pozostałe 25,00% respondentów określiło warunki życia w gminie jako średnie. Żaden z ankietowanych nie określił warunków życia mieszkańców gminy jako złe lub bardzo złe.

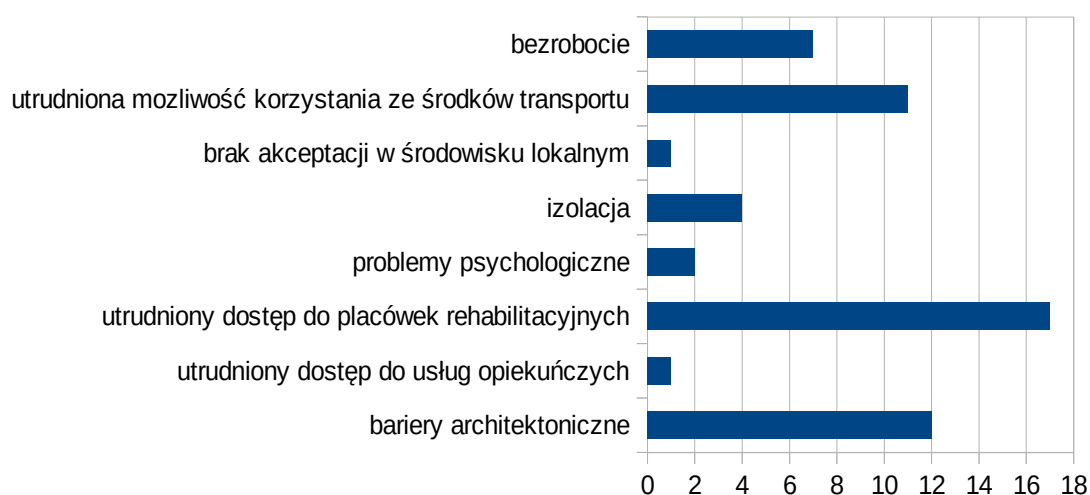
Wykres 6. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Zdaniem największej liczby ankietowanych najczęstszymi problemami społecznymi, na które napotykają w swoim codziennym życiu osoby niepełnosprawne, jest utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych, bariery architektoniczne oraz utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu. Niezbędne jest prowadzenie na terenie gminy działań w zakresie niwelacji barier, z jakimi na co dzień spotykają się osoby z niepełnosprawnościami i skierowanie dla nich pomocy w celu poprawy sytuacji życiowej.

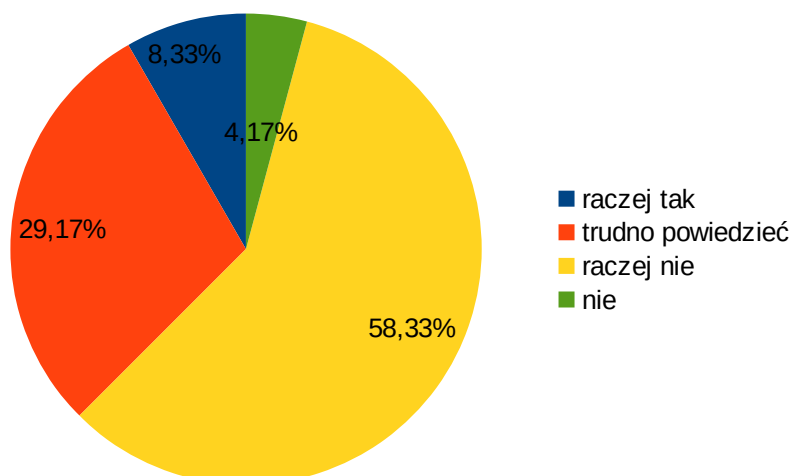
Wykres 7. Problemy społeczne najczęściej spotykające niepełnosprawnych wg ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pozytywnie wystarczalności oferty pomocy dla osób niepełnosprawnych wypowiedziało się 8,33% ankietowanych, z czego raczej tak zakreśliło 8,33% a tak 0,00%. Przeciwnego zdania było 62,50% ankietowanych, w tym 58,33% jako raczej nie i 4,17% jako nie. Pozostałe 29,17% respondentów opowiedziało się za opcją trudno powiedzieć.

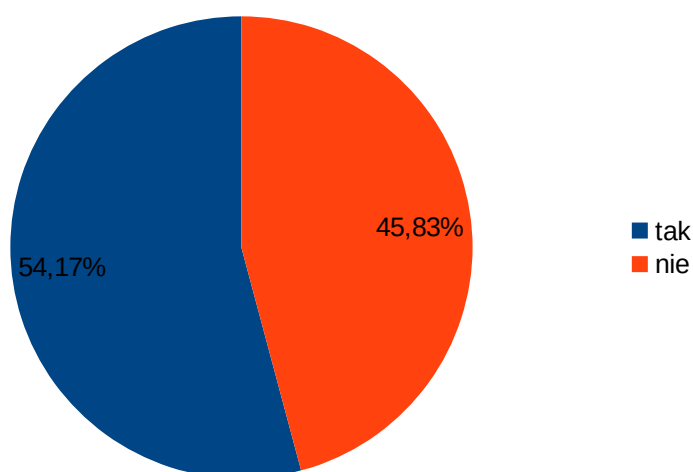
Wykres 8. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest wystarczająca?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy został oceniony pozytywnie przez respondentów, gdyż 54,17% z nich zaznaczyło odpowiedź, że jest on wystarczający. Przeciwnego zdania było pozostałe 45,83% ankietowanych.

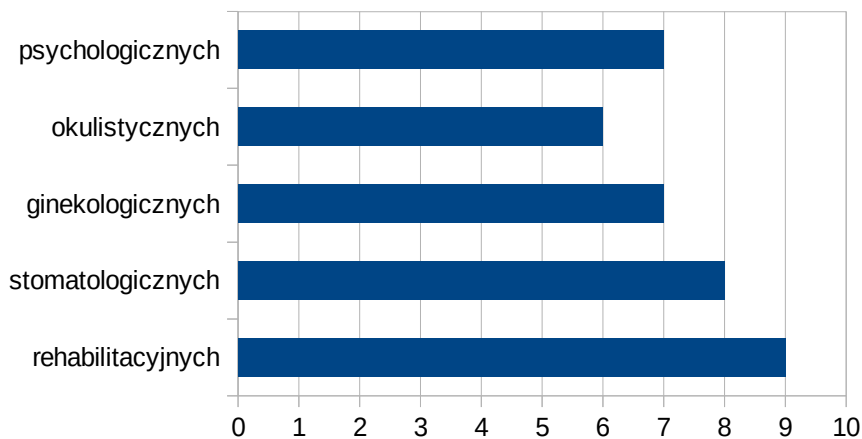
Wykres 9. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Zdecydowana większość respondentów w ankiecie udzieliła odpowiedzi, że na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn brakuje placówki rehabilitacyjnej, ankietowani dostrzegają też problem w braku placówek stomatologicznych, ginekologicznych czy psychologicznych.

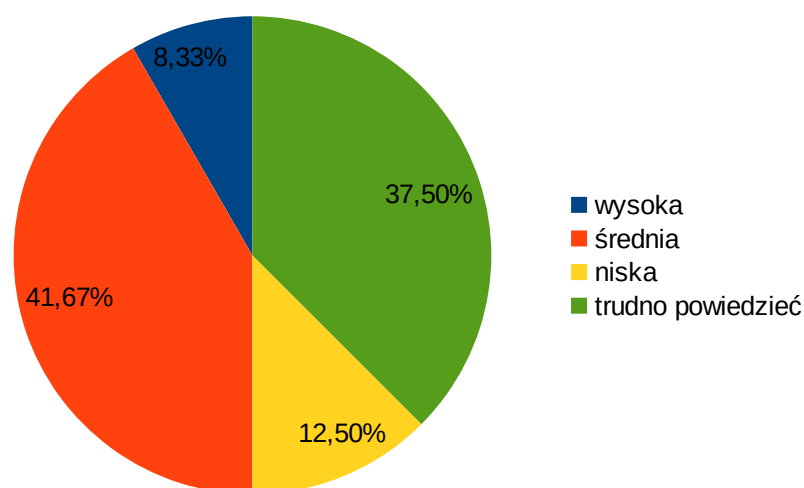
Wykres 10. Jakich placówek opieki zdrowotnej brakuje?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W kolejnym pytaniu ankietowani, oceniali skalę problemu uzależnień na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn. Najwięcej respondentów opowiedziało się za tym, że skala problemu jest średnia 41,67% lub trudno powiedzieć 37,50%. 12,50% ankietowanych udzieliło odpowiedzi, że skala problemu jest niska. Pozostałe 8,33% respondentów określiło poziom problemu jako wysoki.

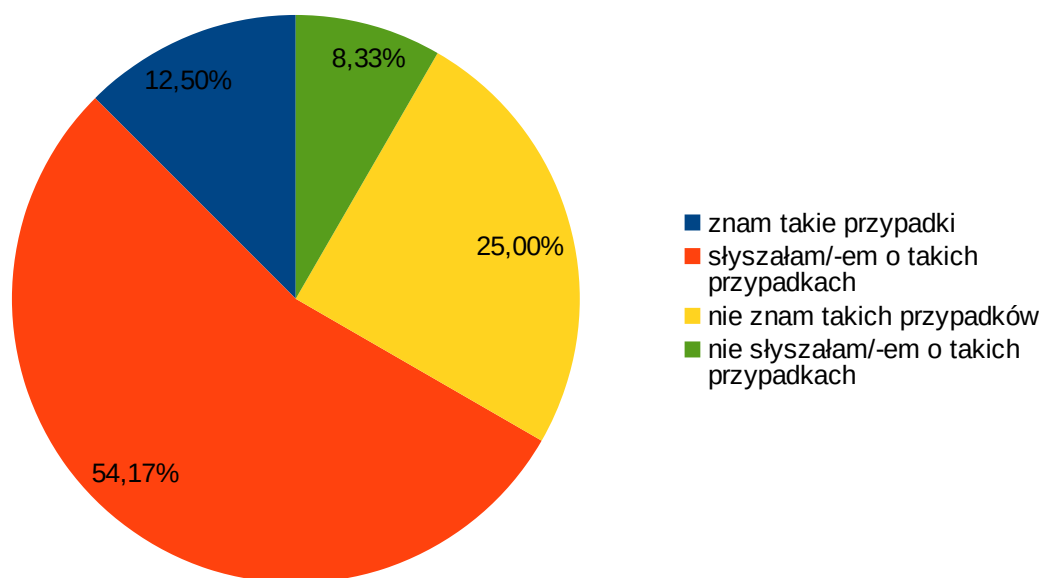
Wykres 11. Jaka jest skala problemu uzależnień na terenie gminy?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Kolejne pytanie w kwestionariuszu dotyczyło problemów przemocy domowej na terenie gminy. Zdecydowana większość respondentów zaznaczyła odpowiedź, że słyszała o przypadkach przemocy domowej (54,17%) lub zna takie przypadki (12,50%). Łącznie daje to aż 66,67% respondentów, którzy spotkali się z problemem przemocy domowej. Pozostała część tj. 25,00% wskazała, że nie zna takich przypadków, natomiast 8,33% ankietowanych twierdzi, że nie słyszała o takich przypadkach.

Wykres 12. Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Wśród dzieci i młodzieży najbardziej dostrzeganym przez ankietowanych problemem na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn są: bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, spożywanie alkoholu i papierosów oraz zaniedbania wychowawcze. Następnymi w kolejności zjawiskami wskazywanymi przez respondentów są: demoralizacja oraz przestępczość i chuligaństwo. Niewielki odsetek wskazał na zaniedbania socjalne, narkomania oraz trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze.

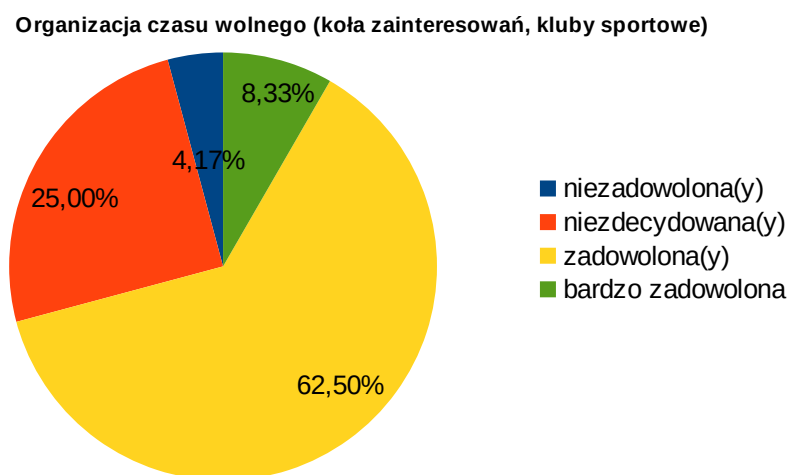
Wykres 13. Najczęściej dostrzegane negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży

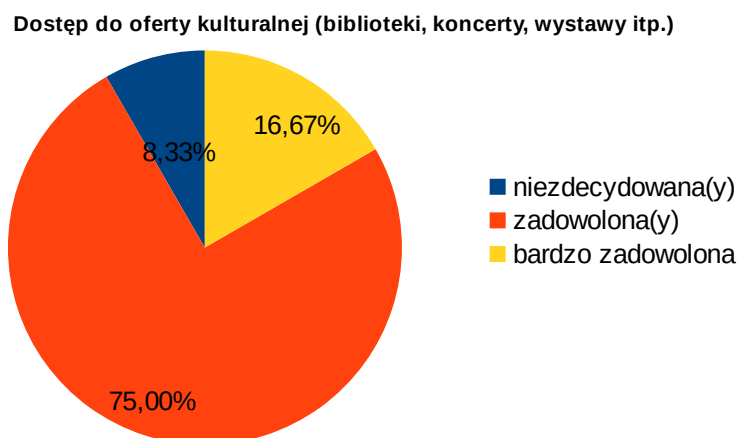
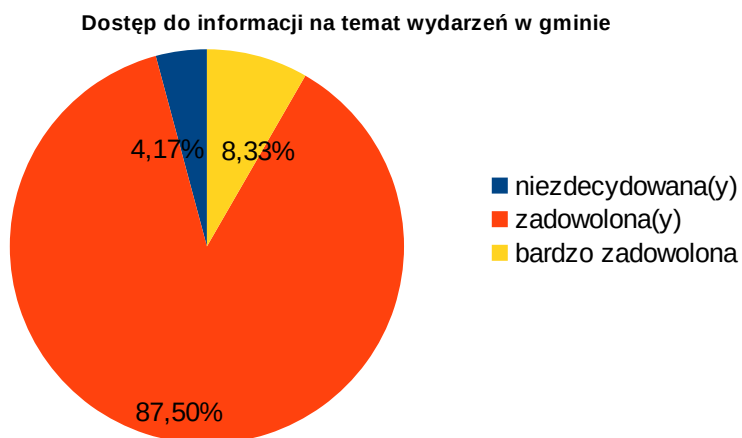
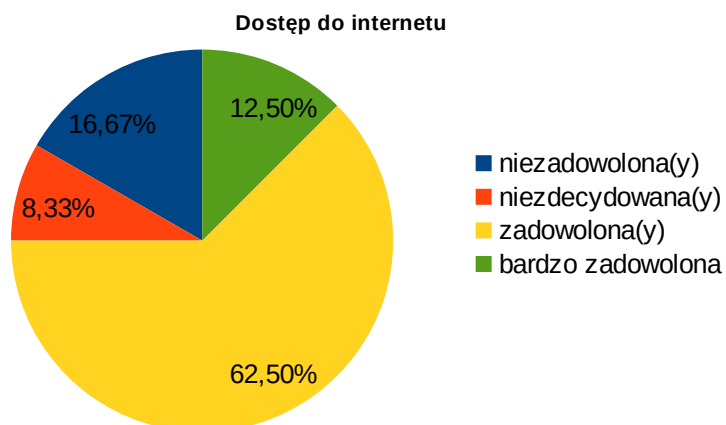

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

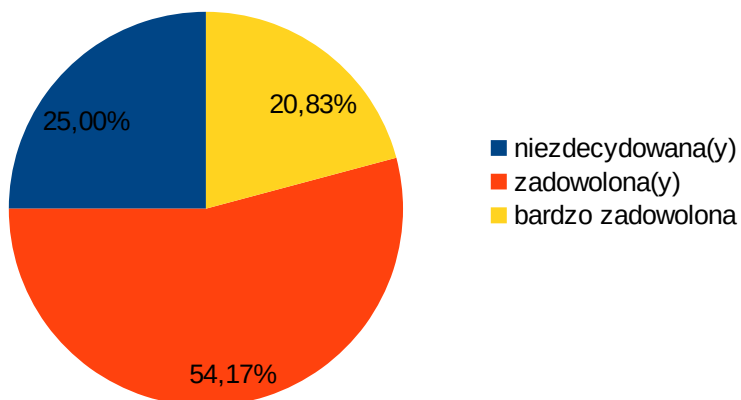
Na pytania dotyczące poszczególnych kwestii wpływających na warunki życia mieszkańców na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn, ankietowani przeważnie twierdzili, że są zadowoleni z obecnych warunków bądź byli niezdecydowani. Największy poziom zadowolenia (zadowoleni i bardzo zadowoleni) dotyczył dostępu do informacji na temat wydarzeń w gminie (95,83%), dostępu do oferty kulturalnej (91,67%) oraz dostępności przedszkoli (91,67%). Największy poziom niezadowolenia (niezadowolony i bardzo niezadowolony) dotyczył dostępu do internetu, dostępu do opieki zdrowotnej oraz warunki mieszkaniowe, gdzie negatywnie wypowiedziało się 16,67% ankietowanych.

Wykres 14. Zadowolenie ankietowanych z obecnych warunków życia na terenie gminy

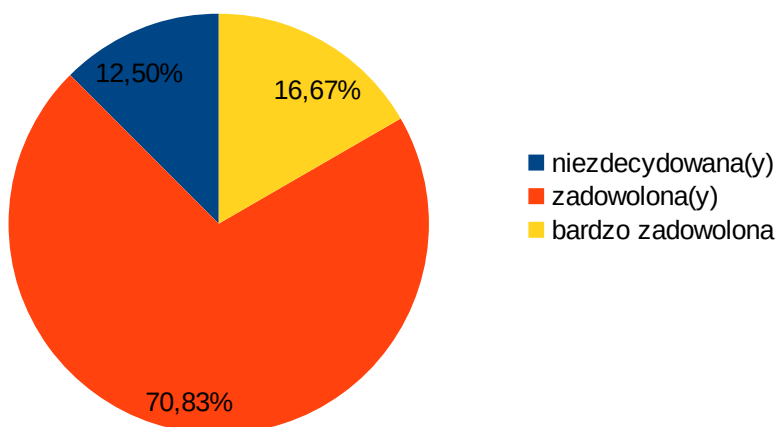

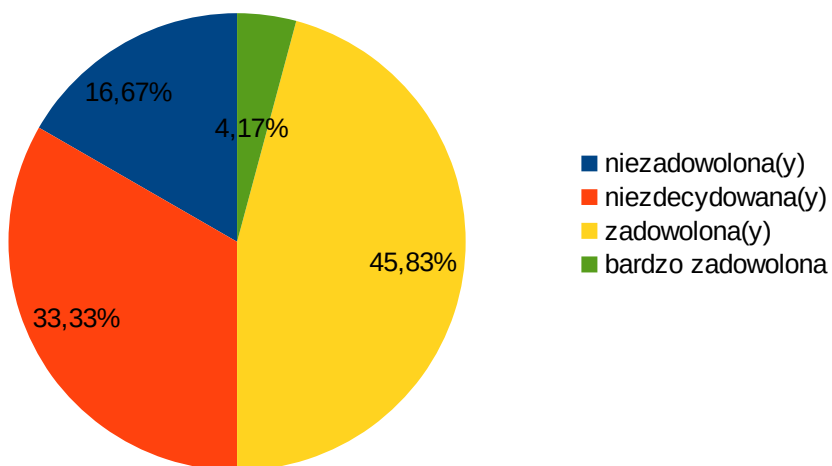
Organizacja imprez cyklicznych na terenie gminy

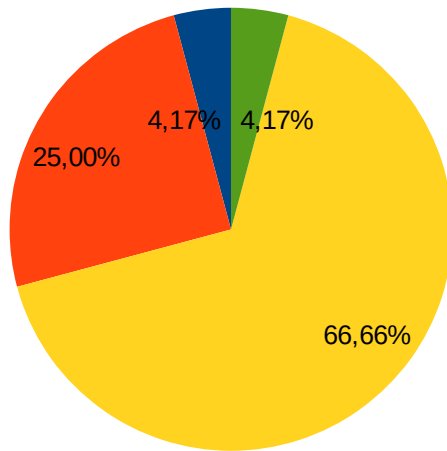
Poziom opieki społecznej

Dostęp do opieki zdrowotnej (lekarze specjaliści, ośrodki zdrowia)

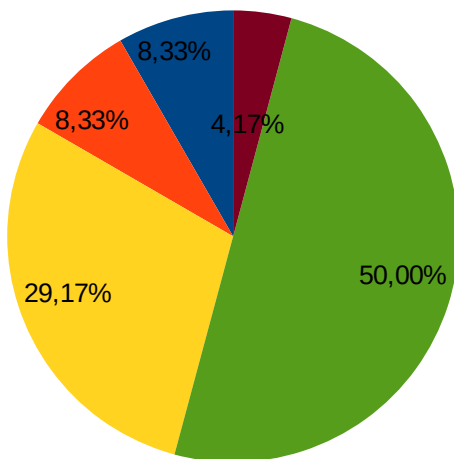

Bezpieczeństwo publiczne

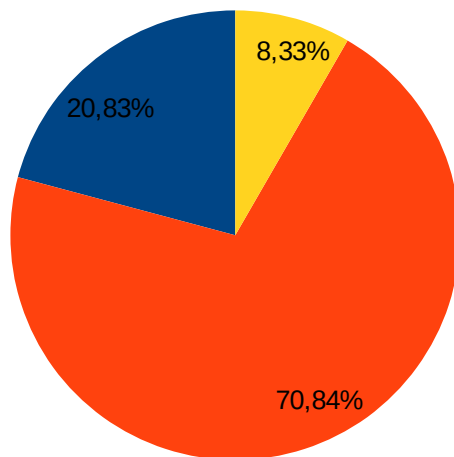
- niezadowolona(y)
- niezdecydowana(y)
- zadowolona(y)
- bardzo zadowolona

Warunki mieszkaniowe

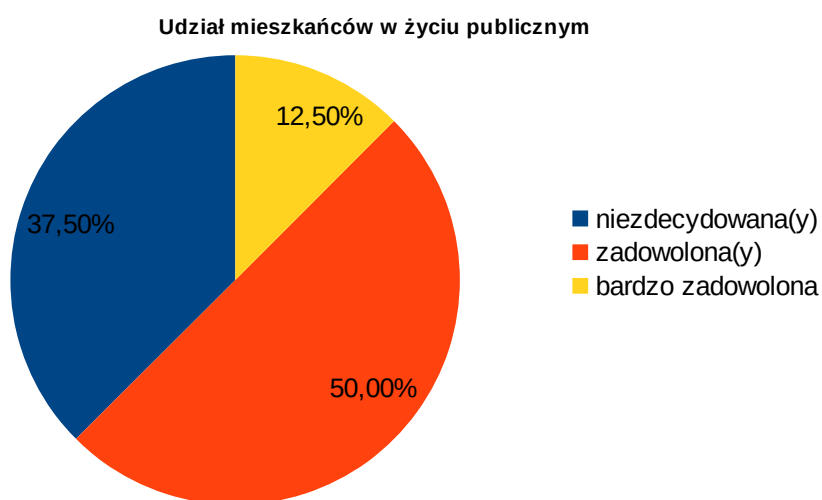
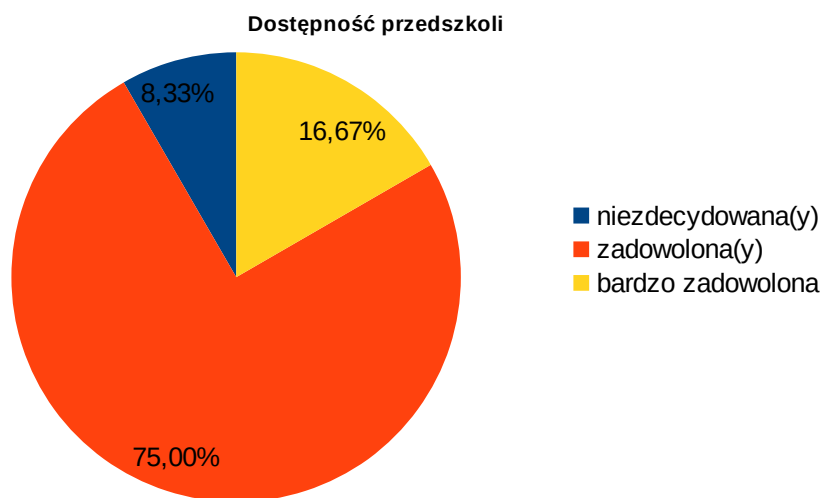

- bardzo niezadowolona(y)
- niezadowolona(y)
- niezdecydowana(y)
- zadowolona(y)
- bardzo zadowolona

Oferta edukacyjna szkół

- niezdecydowana(y)
- zadowolona(y)
- bardzo zadowolona

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W pierwszym pytaniu otwartym ankietowani zostali poproszeni, o wskazanie co ich zdaniem należy zrobić, aby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na terenie gminy w zakresie wsparcia ubogich.

W zakresie wsparcia ubogich respondenci wskazywali przede wszystkim na:

- aktywizację zawodową,
- budowę lokali socjalnych,
- pomoc finansową,
- prowadzenie zbiórek charytatywnych,

— zorganizowanie jadłodajni lub punktu wydawania posiłków.

Zdaniem ankietowanych głównymi działaniami, jakie powinny zostać podjęte w zakresie poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnością to:

- likwidacja barier architektonicznych,
- zajęcia rehabilitacyjne,
- spotkania integracyjne,
- budowa zakładu pracy chronionej,
- wsparcie w znalezieniu zatrudnienia.

W sferze ochrony zdrowia, ankietowani wskazali, że kluczowymi działaniami w zakresie dostępu do ochrony zdrowia są:

- zwiększenie liczby zatrudnionych specjalistów poprzez utworzenie poradni specjalistycznych,
- większa dostępność do pielęgniarek środowiskowych,
- umożliwienie rezerwacji wizyt online.

Jako działania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom, na jakie narażone są osoby starsze, wskazano przede wszystkim:

- organizacja spotkań integracyjnych, warsztatów itp.
- organizacja wycieczek integracyjnych,
- zorganizowanie transportu dla osób starszych,
- stworzeń miejsc spotkań lub domów dziennego pobytu.

W celu poprawy bezpieczeństwa na terenie gminy zdaniem respondentów powinny zostać podjęte działania przede wszystkim w zakresie:

- zwiększenie ilości patroli policji,
- budowa monitoringu miejskiego,
- poprawa stanu infrastruktury drogowej, w tym głównie budowa chodników, powstanie sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniach z drogą krajową, budowa ścieżek rowerowych.

Wśród innych działań wskazanych przez mieszkańców mających na celu przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom na terenie gminy wystąpiły poniższe odpowiedzi:

- zachęcenie społeczeństwa do czynnego udziału w życiu gminy,
- powstanie placówek edukacyjnych i rozrywkowych dla młodzieży,

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najczęściej stosowanych i najprostszych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **Strengths** (silne strony), **Weaknesses** (słabe strony), **Opportunities** (szanse) oraz **Threats** (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- SZANSE – zewnętrzne zjawiska i tendencje, które mają miejsce w otoczeniu, a odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące niekorzystne zjawiska;
- ZAGROŻENIA – wszystkie zewnętrzne zjawiska uznawane jako bariery dla rozwoju Gminy i Miasta Stawiszyn, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi zostać uwzględnione przy planowaniu podejmowanych działań;
- MOCNE STRONY – zalety wynikające z uwarunkowań wewnętrznych Gminy i Miasta Stawiszyn, które w pozytywny sposób wyróżniają je spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę, jak i być zasługą lokalnej społeczności;
- SŁABE STRONY – stanowią konsekwencję ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całego obszaru Gminy i Miasta Stawiszyn, jak i jej części.

Prawidłowa diagnoza poszczególnych okoliczności pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Z uwagi na zagadnienie przygotowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabeli przedstawiającej analizę SWOT zredukowano do kwestii mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 26. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> — sprawny system udzielania świadczeń socjalnych (świadczenia pomocy społecznej) — funkcjonowanie punktów wspierających działalność MGOPS, tj. Punktów Konsultacyjnego dla rodzin z problemami uzależnień, Zespołu Interdyscyplinarnego, — funkcjonowanie Gminnej Komisji	<ul style="list-style-type: none"> — wzrost liczby osób bezrobotnych na terenie gminy, — występowanie barier architektonicznych i komunikacyjnych, utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług, — ujemne saldo migracji, — utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów,

<p>Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> — wzrost liczby podmiotów gospodarczych, — funkcjonowanie wielu programów pomocy społecznej, — dostęp do oferty kulturowej, sportowej i rekreacyjnej, — dobrze funkcjonujący system oświaty, — funkcjonowanie Kół Gospodyń Wiejskich — 	<ul style="list-style-type: none"> — ujemny przyrost naturalny,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> — dotacje ze środków zewnętrznych, — nowe możliwości udzielenia pomocy osobom potrzebującym, — wzrost jakości usług w zakresie pomocy społecznej, — efekty realizowanych w skali krajowej, powiatowej i wojewódzkiej programów w zakresie polityki społecznej oraz koordynacja tych działań, — kontynuacja i realizacja nowych projektów socjalnych we współpracy z instytucjami pomocy społecznej oraz organizacjami pozarządowymi, — rosnąca aktywność i poziom integracji mieszkańców w wyniku realizowanych projektów, — rozwój instytucji pomocowych oraz zwiększenie świadomości mieszkańców na temat ich istnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> — starzenie się społeczeństwa, — bierność osób objętych pomocą społeczną i nasilanie się postaw roszczeniowych, — brak współpracy w kontekście pomocy społecznej między gminami, — wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych w przypadku braku objęcia ich działaniami w tej kwestii, — izolowanie się osób starszych, — zjawisko „dziedziczenia bezrobocia” i wyuczonej bezradności, — postępujące rozwarstwienie społeczne w zakresie zamożności mieszkańców gminy.

Źródło: opracowanie własne

4. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy i Miasta Stawiszyn została opracowana na podstawie analizy sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych:

„GMINA I MIASTO STAWISZYN STWARZA MIESZKAŃCOM DOBRE WARUNKI DO ŻYCIA I ROZWOJU, SKUTECZNIE PRZECIWDZIAŁA RÓŻNYM FORMOM MARGINALIZACJI I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU, GŁÓWNIEMO OSÓB DOTKNIĘTYCH UBÓSTWEM, BEZROBOTNYCH, NIEPEŁNOSPRAWNYCH ORAZ STARSZYCH. ”

Wypełnienie tak sformułowanej wizji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych oraz odpowiednich kierunków działania.

Na podstawie analizy SWOT, dotychczasowego doświadczenia pracowników MGOPS oraz rzeczywistych potrzeb społecznych wytypowano, następujące obszary priorytetowe wymagające wsparcia:

1. osoby dotknięte ubóstwem, bezrobotne
2. osoby niepełnosprawne;
3. osoby starsze.

Dla każdego z wyżej wymienionych obszarów priorytetowych wyznaczono cele strategiczne, które ułatwią realizację wizji rozwoju.

Tabela 27. Cele strategiczne SRPS

Lp.	Obszar Priorytetowy	Cele Strategiczne
1.	Osoby dotknięte ubóstwem, bezrobotne	Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie i zapobieganie ubóstwu oraz bezrobociu, łagodzenie ich skutków
2.	Osoby niepełnosprawne	Cel strategiczny 2. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.
3.	Osoby starsze	Cel strategiczny 3. Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu osób starszych.

Źródło: Opracowanie własne

5. Kierunki niezbędnych działań

W celu urzeczywistnienia założeń Strategii niezbędne jest wskazanie zasadniczych działań oraz zadań w ramach skonkretyzowanych celów strategicznych. Owe działania wyrażono w postaci celów operacyjnych oraz zaproponowano przykładowe zadania do realizacji. Wskazane cele strategiczne, kierunki działań i zaproponowane zadania są długofalowe i ich realizacja trwać będzie przez cały okres obowiązywania Strategii, tj. 2026-2034.

Tabela 28. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zadani
Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie i zapobieganie ubóstwu oraz bezrobociu, łagodzenie ich skutków	<ul style="list-style-type: none"> — pomoc osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej — rozwój aktywności zawodowej osób bezrobotnych, — organizowanie projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu, 	<ul style="list-style-type: none"> — monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy, — wsparcie osób i rodzin pracą socjalną, — udzielanie przez MGOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, — dostosowanie kwalifikacji osób bezrobotnych do rynku pracy poprzez prowadzenie szkoleń,

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zadani
	<ul style="list-style-type: none"> — wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> — organizowanie wspólnie z PUP w Kaliszu zatrudnienia dla osób długotrwale bezrobotnych w ramach prac społecznie użytecznych, — organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych
<p>Cel strategiczny 2. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — likwidacja barier architektonicznych, — zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, — zapewnienie dostępu do rehabilitacji i pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny, — aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, — udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą. 	<ul style="list-style-type: none"> — montaż podjazdów, barierek i poręczy oraz infrastruktury wizualno-dźwiękowej umożliwiającej funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w miejscach publicznych, — dostępność psychologa oraz organizacja spotkań lokalnej społeczności z osobami niepełnosprawnymi, — organizacja kursów, szkoleń, warsztatów, — udzielanie pomocy w zakresie wypełniania wniosków o dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego, — udzielanie świadczeń pomocy społecznej.
<p>Cel strategiczny 3. Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu osób starszych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom, — organizacja nowych miejsc spędzania czasu wolnego dla osób starszych, — wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym, — wsparcie instytucji działających na rzecz osób starszych, — podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> — utworzenie wolontariatu, — zwiększenie zatrudnienia opiekunek osób starszych, — utworzenie klubu seniora, — organizacja cyklu spotkań seniorów, — dofinansowania organizacji pozarządowych oraz instytucji działających na rzecz osób starszych.

Źródło: Opracowanie własne

6. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza obejmuje informacje o zasobach, potrzebach, problemach danej społeczności lokalnej, które:

- są wynikiem analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach,
- biorą pod uwagę tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w którym będzie realizowana Strategia, czyli lata 2026-2034.

6.1. Prognoza zmian

Przewiduje się, że konsekwencją realizacji działań ujętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn na lata 2026-2034 będzie wzrost zaufania mieszkańców, w tym beneficjentów pomocy społecznej w stosunku do placówek pomocowych oraz zmniejszenie obszarów, w których występują problemy społeczne, szczególnie określone w rozdziale 3.2. niniejszej Strategii.

Tabela 29. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby osób bezrobotnych, — zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez reintegrację zawodową i społeczną,
Niepełnosprawność	<ul style="list-style-type: none"> — zapewnienie udziału osobom niepełnosprawnym w wydarzeniach współorganizowanych przez MGOPS, — zwiększenie szans osób niepełnosprawnych poprzez reintegrację zawodową i społeczną,
Problemy osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> — wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, — wzrost liczby osób zatrudnionych sprawujących opiekę nad osobami starszymi,

Źródło: Opracowanie własne

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

Sposób realizacji Strategii

Realizowanie założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych należy do obowiązku władzy wykonawczej gminy, przy czym bezpośrednim realizatorem celów wskazanych w niniejszej Strategii jest Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiszynie.

Programy i projekty muszą być analogiczne z założeniami Strategii oraz tak zaplanowane, by zawierały się w strukturze celów strategicznych, zaś rezultaty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie wizji.

Skuteczne wdrożenie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie opierało się na poniżej przedstawionych założeniach. Konieczne jest wyznaczenie lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Gmina i Miasto Stawiszyn.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiszynie.
3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

Ramy finansowe Strategii

Jednym z najważniejszych warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn na lata 2026-2034 obejmują lata 2026-2034, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób stały zdefiniowane cele strategiczne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Gminy i Miasta Stawiszyn, finansowane z jego dochodów;
- środki przekazane Gminie i Miastu Stawiszyn z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszu krajowego;
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii

Monitoring

Realizacja niniejszej Strategii będzie monitorowana w oparciu o założone wskaźniki obserwacji, w tym m.in.:

1. w obszarze społecznym:

- struktura demograficzna mieszkańców;
- przyrost naturalny;
- saldo migracji;
- liczba beneficjentów pomocy społecznej;
- powody korzystania z pomocy;
- formy udzielanej pomocy.

2. w obszarze gospodarczym:

- liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych;
- liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą ze sprawozdań MGOPS oraz danych statystycznych GUS.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę wykonywania programów, osiągnięcia celów i realizacji zadań,
- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji Strategii,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających ,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach.

Ewaluacja

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości Strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii, np. wskaźników realizacji celów i zadań.

Zadaniem Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stawiszynie będzie sporządzanie raportu monitoringowego, ukazującego stan realizacji Strategii. Będzie on wykonywany na podstawie rocznych danych. Raport będzie stanowił podstawę do wszelkich prac aktualizacyjnych i składania sugestii adaptacji zapisów Strategii w stosunku do zachodzących zmian społeczno-gospodarczych na terenie gminy.

Wyznacznikiem realizacji celów strategicznych będzie przede wszystkim stopień zadowolenia mieszkańców z jakości życia. Owa jakość będzie sprawdzana na podstawie weryfikatorów zawartych w tabeli poniżej. Oprócz tego, wskaźnikiem monitorującym zachodzące zmiany, będzie również zmniejszająca się liczba beneficjentów pomocy.

Tabela 30. Wskaźniki realizacji wyznaczonych celów

Cel strategiczny	Kierunki działań	Wskaźniki realizacji działania
Cel strategiczny 1. Łagodzenie skutków ubóstwa i bezrobocia.	<ul style="list-style-type: none"> — objęcie osób i rodzin ubogich pracą socjalną — pomoc finansowa osobom i rodzinom dotkniętym ubóstwem — rozwój aktywności zawodowej osób bezrobotnych, — organizowanie projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu, — wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób i rodzin ubogich objętych pracą socjalną, — liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne z powodu ubóstwa spowodowanego bezrobociem, — liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych, — liczba osób zatrudnionych w ramach robót publicznych, — liczba zrealizowanych projektów w zakresie ograniczenia zjawiska bezrobocia i wzrostu aktywności społeczno-zawodowej, — liczba mieszkańców, która wzięła udział w projektach.
Cel strategiczny 2. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.	<ul style="list-style-type: none"> — likwidacja barier architektonicznych, — zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, — zapewnienie dostępu do rehabilitacji i pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny, — aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, — udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego, — liczba podjętych działań inwestycyjnych, likwidujących bariery architektoniczne, — liczba udzielonych porad psychologicznych, — liczba osób niepełnosprawnych, którym zapewniono dostęp do rehabilitacji, — liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach, — liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym udzielono wsparcia finansowego, — wysokość udzielonego wsparcia finansowego, — liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w spotkaniach integracyjnych.
Cel strategiczny 3.		

Cel strategiczny	Kierunki działań	Wskaźniki realizacji działania
Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu osób starszych.	<ul style="list-style-type: none"> — rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom, — organizacja nowych miejsc spędzania czasu wolnego dla osób starszych, — wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym, — wsparcie instytucji działających na rzecz osób starszych, — podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób zatrudnionych przez OPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi, — liczba wolontariuszy zajmujących się osobami starszymi, — liczba nowych miejsc spędzania czasu wolnego dla osób starszych, — liczba osób starszych uczestnicząca w zorganizowanych spotkaniach, — wartość udzielonych dotacji dla instytucji działających na rzecz osób starszych, — liczba projektów zrealizowanych na rzecz osób starszych, — liczba osób starszych objęta bezpośrednią pomocą w ramach projektów, — liczba spotkań integracyjnych.

Źródło: Opracowanie własne

Ocena ryzyka

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych poddana została analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami.

Ponadto przyjęcie tej Strategii istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza będzie przeprowadzana także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyka, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań, będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację założeń strategicznych.

9. Powiązanie Strategii z dokumentami strategicznymi wyższej rangi oraz z dokumentami na szczeblu lokalnym

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym ze sposobów realizacji strategii rozwoju gminy i dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Konstruowana jest zgodnie

z logiką kaskadowego układu strategii i programów, co ma na celu uspoźnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu, jak i programami konstruowanymi w jej ramach. W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy Unii Europejskiej.

Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z dokumentami strategicznymi wyższej rangi, a także z dokumentami lokalnymi.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku) została przyjęta uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. 2017 poz. 260).

Jest to dokument strategiczny na szczeblu krajowym, przedstawia wyzwania, jakie stoją przed polską gospodarką (tzw. pułapki rozwojowe), a także zarysowuje przykładowe instrumenty gospodarcze, finansowe i instytucjonalne, koncentrując propozycje działań wokół pięciu filarów rozwojowych. Prezentuje on nowe podejście do polityki gospodarczej, a także inicjatywy kluczowe dla realizacji założeń przyjętych w Planie.

W Strategii zawarte są rekomendacje dla polityk publicznych. Stanowi ona podstawę dla zmian w systemie zarządzania rozwojem, w tym obowiązujących dokumentów strategicznych (strategii, polityk, programów) oraz weryfikacji pozostałych instrumentów wdrożeniowych.

Dokument ten zawiera cele szczegółowe, w tym Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn na lata 2026-2034 jest spójna z wyżej wymienionym celem, a konkretnie z obszarem interwencji nazywanym „Spójność społeczna”.

Strategia Demograficzna 2040

Strategia Demograficzna 2040 to pierwszy w Polsce kompleksowy dokument mierzący się z niekorzystnymi trendami w obszarze demografii. Jej strategicznym celem jest wyjście z pułapki niskiej dzietności i zbliżenie się do poziomu dzietności gwarantującego zastępowalność pokoleń.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn na lata 2026-2034 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią w zakresie następujących celów szczegółowych i kierunków działania:

- cel szczegółowy: wzmocnienie rodziny:
  - kierunek działania: zabezpieczenie finansowe rodzin.
- cel szczegółowy: znoszenie barier dla rodziców chcących mieć dzieci:
  - kierunek działania: rozwój form opieki nad dziećmi,
  - kierunek działania: rozwój infrastruktury i usług potrzebnych rodzinom.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 została przyjęta uchwałą nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030” (M.P. 2019 poz. 1060).

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn na lata 2026-2034 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią w zakresie następujących celów głównych, szczegółowych i kierunków działań.

- cel główny: Efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym:
  - cel szczegółowy 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym:
    - kierunek działania 1.5.: rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów,
  - cel szczegółowy 3: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie,
    - kierunek działania 3.3.: Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Strategia przyjęta została uchwałą nr 184/2020 Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2020 r. Celem głównym Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest wzrost kapitału ludzkiego

i spójności społecznej w Polsce. Odpowiada to celowi szczegółowemu II Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR): Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, przede wszystkim w obszarze „Spójność społeczna”. Cel nawiązuje także do zagadnień wymienionych w ramach obszaru horyzontalnego SOR „Kapitału ludzki i społeczny”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn na lata 2026-2034 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią w zakresie celu szczegółowego 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030

Krajowy Program Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 został przyjęty uchwałą nr 105 Rady Ministrów z dnia 17 sierpnia 2021 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą „Krajowy Program Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030” (M.P. 2021 poz. 843).

Jest to dokument ustanowiony w celu realizacji polityki publicznej w obszarach związanych z przeciwdziałaniem ubóstwu i wykluczeniu społecznemu zawartych w średniookresowej strategii rozwoju kraju – „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” oraz Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, jak również nawiązujący do problematyki ubóstwa i wykluczenia zawartych w innych dokumentach strategicznych.

Celem głównym Programu jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Cel ten jest tożsamy z celem nr 4 wskazanym w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, gdyż KPPUiWS jako polityka publiczna stanowi rozwinięcie i uzupełnienie Strategii w tym konkretnym obszarze.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn na lata 2026-2034 jest spójna z wyżej wymienionym Programem w zakresie celów szczegółowych numer 1 i 2. To jest to kolejno zmniejszenie zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem wśród dzieci i młodzieży oraz zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności wszedł w życie w grudniu 2022r.

Cel główny powyższego Programu brzmi „Do roku 2030 podmioty ekonomii społecznej i solidarnej będą ważnym elementem aktywizacji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostarczycielami usług użyteczności publicznej i realizatorami zadań z zakresu rozwoju lokalnego”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn na lata 2026-2034 jest spójna z wyżej wymienionym Programem w zakresie celu szczegółowego 2, to jest zwiększenia liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030

Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 została przyjęta uchwałą nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 (M.P. 2021 poz. 218).

Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami stanowi wypełnienie wymogów tak zwanej warunkowości podstawowej. Przewiduje ona działania z zakresu wzmocnienia koordynacji polityki państwa w obszarze niepełnosprawności. Strategia stanowi również jedno z narzędzi realizacji celu szczegółowego SOR pt. „Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony”. Działania przewidziane w Strategii stanowią odpowiedź na wyzwanie ustanowione w ramach celu szczegółowego SOR: „Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu”.

Celem głównym Strategii jest włączenie społeczne i zawodowe osób z niepełnosprawnościami. Oznacza to, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn na lata 2026-2034 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią.

Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021–2035

Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2035 została przyjęta uchwałą nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.).

W dokumencie przyjęto następujące cele strategiczne, które są spójne z Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn na lata 2026-2034 w brzmieniu:

- cel strategiczny nr 1.: Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci,
- cel strategiczny nr 2.: Zbudowanie skutecznego i trwałego systemu opieki długoterminowej świadczącego skoordynowane usługi społeczne i zdrowotne,
- cel strategiczny nr 3.: Włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami dające możliwość życia w społeczności lokalnej niezależnie od stopnia sprawności.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Strategia (dalej SRKS) przyjęta została uchwałą nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r. (M.P. 2020 poz. 1060).

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. W dokumencie wyznaczono następujące trzy cele szczegółowe:

1. zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne,
2. wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich,
3. wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne.

Działania skierowane do mieszkańców Gminy i Miasta Stawiszyn, w szczególności beneficjentów Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stawiszynie, będą miały wpływ na osiągnięcie wyżej wymienionych założeń, a zwłaszcza na zwiększenie aktywności i wzrost poziomu umiejętności wspomagających rozwój kapitału społecznego.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030

Strategia przyjęta została uchwałą nr XVI/287/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 roku. Strategia rozwoju jest najważniejszym dokumentem, który opracowuje Samorząd Województwa w celu wyznaczenia kierunków rozwoju województwa na najbliższe lata.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn na lata 2026-2034 jest spójna z następującymi celami operacyjnymi określonymi w Strategii Województwa Wielkopolskiego do roku 2030:

- cel strategiczny 1 – wzrost gospodarczy wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców:
  - cel operacyjny 1.2 – wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia,

- cel operacyjny 1.3 – wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy,
- cel strategiczny 2 – rozwój społeczny wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców:
  - cel operacyjny 2.1 – rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie,
  - cel operacyjny 2.2 – przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom,
  - cel operacyjny 2.3 – rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu,
- cel strategiczny 4 – wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem:
  - cel operacyjny 4.1 – rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług.

W ich ramach zostały wyznaczone kierunki takie jak: tworzenie miejsc pracy wysokiej jakości, aktywizacja niewykorzystanych zasobów pracy, wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny, wzrost kompetencji kadr instytucji publicznych, wyrównywanie szans edukacyjnych, rozwój przemysłu czasu wolnego.

10. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych została opracowana z uwzględnieniem bieżących potrzeb społecznych. Planowane sposoby zaspokajania tych potrzeb są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, ale także edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień, bezpieczeństwa czy sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada między innymi rozwój aktywności zawodowej osób bezrobotnych, monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców w gminie, aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych, prowadzenie lokalnych kampanii społecznych zwiększających świadomość społeczną dotyczącą uzależnień, organizowanie nowych miejsc spędzania czasu wolnego dla osób starszych, wzmocnienie współpracy służb publicznych ze społecznością lokalną w zakresie wykrywania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie.

W myśl ustawy o pomocy społecznej podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem lokalnym.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z określonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym aktualizacjom związanym ze zmieniającą się sytuacją

społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców i przepisami prawa. Różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna wpłynąć na wzrost jakości życia mieszkańców Gminy i Miasta Stawiszyn, ze szczególnym uwzględnieniem osób dotkniętych ubóstwem, bezrobotnych, niepełnosprawnych oraz osób starszych.

Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy i Miasta Stawiszyn, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najsukuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

Spis tabel, rysunków i wykresów

Tabela 1. Liczba ludności (wg płci) Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024.....	10
Tabela 2. Ludność Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024 wg grup ekonomicznych.....	11
Tabela 3. Przyrost naturalny na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024.....	11
Tabela 4. Saldo migracji na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024.....	12
Tabela 5. Podmioty gospodarcze na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024.....	12
Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024.....	13
Tabela 7. Opieka zdrowotna na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024.....	14
Tabela 8. Wychowanie przedszkolne na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024.....	15
Tabela 9. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024.....	16
Tabela 10. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] dla szkół na terenie gminy Stawiszyn, powiatu kaliskiego i województwa wielkopolskiego w roku 2021, 2022, 2023 i 2024.....	16
Tabela 11. Działalność biblioteczna na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn na przestrzeni lat 2020-2024.....	18
Tabela 12. Wybrane formy pomocy społecznej na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024.....	26
Tabela 13. Powody przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom gminy Stawiszyn w 2024 r.....	27
Tabela 14. Bezrobocie na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024.....	31
Tabela 15. Liczba przyznanej pomocy z powodu bezrobocia dla beneficjentów MGOPS w Stawiszynie na przestrzeni lat 2020-2024.....	31
Tabela 16. Liczba przyznanej pomocy z powodu ubóstwa dla beneficjentów MGOPS w Stawiszynie na przestrzeni lat 2020-2024.....	32
Tabela 17. Liczba przyznanej pomocy z powodu niepełnosprawności dla beneficjentów MGOPS w Stawiszynie na przestrzeni lat 2020-2024.....	34
Tabela 18. Ludność w wieku poprodukcyjnym na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024.....	35
Tabela 19. Liczba przyznanej pomocy z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych dla beneficjentów MGOPS w Stawiszynie na przestrzeni lat 2020-2024.....	36
Tabela 20. Liczba przyznanej pomocy z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności dla beneficjentów MGOPS w Stawiszynie w latach 2020-2024.....	36
Tabela 21. Liczba przyznanej pomocy z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków dla beneficjentów MGOPS w Stawiszynie w latach 2020-2024.....	39
Tabela 22. Uzależnienia od alkoholu na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn.....	39
Tabela 23. Liczba przyznanej pomocy z powodu bezdomności dla beneficjentów pomocy MGOPS w Stawiszynie w latach 2020-2024.....	41
Tabela 24. Dane dotyczące przemocy domowej na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2021-2024.....	43
Tabela 25. Bezpieczeństwo publiczne na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2023-2024.....	45
Tabela 26. Analiza SWOT.....	67
Tabela 27. Cele strategiczne SRPS.....	69
Tabela 28. Kierunki niezbędnych działań.....	69
Tabela 29. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	71
Tabela 30. Wskaźniki realizacji wyznaczonych celów.....	74
Rysunek 1. Położenie Gminy i Miasta Stawiszyn na tle powiatu kaliskiego i województwa wielkopolskiego.....	9

Wykres 1. Liczba ludności (wg płci) Gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2020-2024.....	10
Wykres 2. Ankietowani według płci.....	54
Wykres 3. Ankietowani według wieku.....	55
Wykres 4. Ankietowani według poziomu wykształcenia.....	55
Wykres 5. Ankietowani według statusu zawodowego.....	56
Wykres 6. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców.....	57
Wykres 7. Problemy społeczne najczęściej spotykające niepełnosprawnych wg ankietowanych.....	57
Wykres 8. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest wystarczająca?.....	58
Wykres 9. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?.....	58
Wykres 10. Jakich placówek opieki zdrowotnej brakuje?.....	59
Wykres 11. Jaka jest skala problemu uzależnień na terenie gminy?.....	59
Wykres 12. Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy.....	60
Wykres 13. Najczęściej dostrzegane negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży.....	61
Wykres 14. Zadowolenie ankietowanych z obecnych warunków życia na terenie gminy.....	61